

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Historie turismu v Hradci Králové
Bakalářská práce

Autor: Andrea Šrámků
Studijní obor: MCR

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D

Hradec Králové

Srpen 2021

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 15.8.2021

vlastnoruční podpis

Andrea Šrámků

Poděkování:

Děkuji vedoucímu Mgr. Pavlíně Chaloupské, Ph.D za metodické vedení práce, KČT odboru Hradec Králové a Mgr. Josefu Šrámkovi, Ph.D za spolupráci při hledání pramenů pro tuto práci

Anotace

Cílem této bakalářské práce je analyzovat historii turismu od jeho počátku v Hradci Králové. Tohoto cíle bylo dosaženo pomocí několika nástrojů v podobě teoretických východisek, které měly za úkol charakterizovat vznik kolem 19. století a následný vývoj cestovního ruchu v Hradci Králové od jeho počátku až do současnosti. Další cíle práce představují následující činnosti: provedení analýzy předpokladů Hradce Králové pro rozvoj cestovního ruchu a snaha zjistit, které sportovní spolky se zasloužily o rozvoj turismu v Hradci Králové.

Annotation

Title: History of tourism in Hradec Králové

The main goal of this bachelor's thesis is to analyze the history of tourism in Hradec Králové from the first written mentions in the 19th century up until the modern times. To this end various theoretical models have been used including the concept of the lifecycle of a tourist destination. Other goals of this bachelor paper include the analysis of the potential of Hradec Králové for the development of tourism and the effort to ascertain which organisations influenced the development of tourism in this area.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce.....	1
3	Metodologie.....	2
4	Teoretická východiska	2
4.1.1	Výklad pojmu destinace	2
4.1.2	Druhy a formy cestovního ruchu	3
4.1.3	Destinační management	4
4.1.4	Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu	5
5	Geografie území	6
5.1	Vymezení a představení území	6
5.2	Historie Města.....	9
6	Historie lokalizačních předpokladů CR	15
6.1	Sakrální památky v Hradci Králové.....	15
6.1.1	Katedrální kostel sv. Ducha	15
6.1.2	Kostel Nanebevzetí Panny Marie.....	17
6.1.3	Kaple sv. Klimenta.....	17
6.2	Významné Architektonické památky.....	18
6.2.1	Bývalý areál hradu	18
6.2.2	Zbytky Hradecké pevnosti	19
6.2.3	Bílá věž.....	22
6.2.4	Labská elektrárna – „Hučák“	25
6.2.5	Ulrichovo Náměstí.....	25
6.3	Významné kulturní památky	26
6.3.1	Klicperovo divadlo	26
6.3.2	Galerie moderního umění v Hradci Králové.....	27

6.3.3	Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové	28
6.3.4	Divadlo Drak.....	28
6.3.5	Muzeum východních Čech.....	29
6.4	Ostatní významné památky	30
6.5	Nejvýznamnější sportovní cíle CR	32
6.5.1	Městské lázně.....	32
6.5.2	Všesportovní stadion Malšovice	33
6.5.3	ČPP Aréna Hradec Králové.....	34
6.5.4	Sokol Hradec králové	35
6.5.5	Ostatní sportovní cíle	35
7	Historie realizačních předpokladů	36
7.1	Historie veřejné dopravy v Hradci Králové.....	36
7.2	Historie dopravního podniku Hradce Králové.....	39
7.3	Historie Hradeckého letiště.....	40
7.4	Vznik Terminálu hromadné dopravy	42
7.5	Historie hlavního nádraží v Hradci Králové.....	43
7.6	Historie Hotelů v Hradci Králové	45
8	Sportovní spolky v Hradci Králové.....	46
9	Přehled psaných průvodců po Hradci Králové	54
10	Současný Stav Cestovního ruchu	56
10.1	Současný destinační management Hradce Králové.....	56
10.2	Profesní CR v Hradci Králové (kongresový, veletržní a jiné).....	59
10.3	Služby cestovního ruchu v Hradci Králové	59
10.3.1	Ubytování a stravování	59
10.3.2	Informační služby	60
10.4	Statistiky cestovního ruchu v Hradci Králové.....	61

10.5	Vývoj kapacit ubytovacích zařízení ve městě.....	61
10.5.1	Hromadná ubytovací zařízení	61
10.6	Návštěvnost města Hradec Králové.....	62
10.6.1	Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních	62
10.6.2	Profil návštěvníka Královéhradeckého regionu.....	63
11	Shrnutí výsledků	64
12	Závěry a doporučení.....	70
13	Seznam zdrojů.....	72
14	Seznam obrázků a grafů.....	77
15	Přílohy.....	1

1 Úvod

Téma této bakalářské práce bylo zvoleno hlavně z toho důvodu, že žádná z jiných bakalářských prací se nezaměřuje právě na lokalitu Hradce Králové, přestože ty předpoklady pro vznik cestovního ruchu se tu nachází dokonce i v hojném počtu. Hradec Králové nabízí pár kulturních památek, z těch nejznámějších to je pro Hradec Králové ikonická Bílá věž a Katedrála Sv. Ducha. Pravdou je to, že v Hradci Králové se zdá být převaha sakrálních památek.

Dále Hradec Králové nabízí i památky technické. Mezi těmito památkami je asi nejznámější muzeum výrobce akustických pian PETROF. Mimo památky má i Hradec Králové, co nabídnout, když přijde na kulturní akce či festivaly. Na mysl přichází asi ten nejznámější Hiphop kemp, konající se vždy v srpnu. Mimo různých kulturních akcí nabízí Hradec Králové i řadu divadel a kin.

Dále infrastruktura pro turismus v Hradci Králové se zdá být ve velice dobrém stavu. Hradec Králové má vysokou dostupnost jak již vlakem či autobusem. Hradec Králové dále disponuje velkým množstvím hotelů, penzionů a podobných ubytovacích zařízení, které jsou schopny pojmout opravdu velký počet lidí. Z tohoto důvodu je překvapující, že se zdánlivě nikdo nesnažil historii cestovního ruchu v této lokalitě zmapovat.

2 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je pomocí vybraných literárních a internetových zdrojů poskládat obraz o historii turismu v Hradci Králové od prvních zmínek o cestovním ruchu z raného 20. století až po současnost. Další cíle práce představovaly provedení analýzy předpokladů Hradce Králové pro rozvoj cestovního ruchu a zjistit, které sportovní spolky se zasloužily o rozvoj turismu v Hradci Králové.

3 Metodologie

Bakalářská práce je založena na analýze knih, internetových článků a statistik, které jsou vázané s historií cestovního ruchu v Hradci Králové. Jedná se hlavně o knihy dostupné buď z univerzitní knihovny UHK anebo z digitálního katalogu SVHK. V rámci metodologie se jednalo o kvalitativní výzkum. Samotný výzkum probíhal během října a listopadu 2020 formou sběrem literatury a historických pramenů z archívních fondů na téma bakalářské práce. Pro účely zmapování historie Hradce Králové a cestovního ruchu v Hradci Králové byly použity až na pár výjimek knižní zdroje. Pro zmapování památek byly použity výhradně internetové zdroje, které byly ty nejrelevantnější pro tyto účely. Dále práce pracuje se statistikami ohledně návštěvnosti Hradce Králové a vybraných památek, aby bylo možné lépe určit, kde se Hradec Králové nachází jako destinace v rámci životním cyklu destinace.

Tato bakalářská práce se zčásti skládá z historického výzkumu. Při práci s historickými prameny bylo použito několik metod historického výzkumu. Práce pracuje s deduktivní metodou, která je podle Hrocha (1985) používána obvykle tehdy, když byl nashromážděn empirický faktografický materiál a je třeba se v tomto materiálu orientovat, uvést jej v systém a porozumět mu. Pro samotné studium historie cestovního ruchu byla využita metoda nepřímá, která je Hrochem (1985) popisována jako čerpání informací z pramenů a jejich další zpracovávání, v tomto případě se jedná o kombinaci jednotlivých pramenů za účelem vytvoření obrazu o historii turismu v Hradci Králové. Z hlediska sledování historického vývoje byla použita metoda diachronní. Tato metoda podle Hrocha (1985) líčí historii menšího územního celku, například měst a vesnic od založení a pozoruje změny až do současnosti.

4 Teoretická východiska

4.1.1 Výklad pojmu destinace

Pásková (2013) definuje destinaci jako územní celek, který se vyznačuje společným postupem při využívání potenciálu, resp. sdílenými předpoklady pro aktivaci tohoto potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, sdílenou kapacitou území pro tento rozvoj,

tím se rozumí únosná míra aktivace zmíněného potenciálu, společným životním cyklem cestovního ruchu a společnými procesy cestovního ruchu, tj. destinační procesy.

Zelenka, Pásková (2012) uvádí ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu dvojí výklad pojmu destinace cestovního ruchu. V užším smyslu destinaci cestovního ruchu definují jako cílovou oblast v daném regionu, se specifickou nabídkou atraktivit cestovního ruchu a infrastruktury cestovního ruchu. V širším smyslu definují destinaci cestovního ruchu Zelenka, Pásková (2012) jako země, regiony, lidská sídla a podobné oblasti s vysokou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami cestovního ruchu, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků.

Jiný výklad pojmu destinace nabízí například UNWTO (2019), které definuje destinaci jako fyzický prostor, s nebo bez administrativních, či analytických hranic, ve kterém může návštěvník strávit noc. Jedná se o soubor produktů a služeb, aktivit. Spadají sem i zážitky podél turistického řetězce hodnot. Turistickým řetězcem hodnot neboli „tourism value chain“ se rozumí sekvence primárních a podpůrných aktivit, které jsou strategicky fundamentální pro úspěch turismu v dané destinaci. Destinace je zároveň základní jednotkou pro analýzu cestovního ruchu. Destinace do sebe také zakomponují stakeholdery a mohou se spojit a tvořit tak větší destinace.

4.1.2 Druhy a formy cestovního ruchu

Druh cestovního ruchu je podle Zelenky a Páskové (2002) definován jako typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem tzv. „jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky. Toto kritérium se dále podle Zelenky a Páskové (2002) dělí podle objektivních faktorů (prostorové, časové, sociální a demografické). Další dělení představují podle Zelenky a Páskové (2002) místo realizace cestovního ruchu (domácí a zahraniční,

mezinárodní cestovní ruch, národní, příhraniční, výjezdový, vnitřní), doba trvání pobytu – kritériem je hranice tří (resp. čtyř) přenocování (krátkodobý, dlouhodobý cestovní ruch), způsob zabezpečení cesty a pobytu (organizovaný, neorganizovaný, převažující prostředí pobytu (městský, lázeňský, přírodní a vodní CR)

Forma cestovního ruchu je podle Zelenky a Páskové (2002) definována jako typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Základními motivacemi cestovního ruchu jsou podle Zelenky a Páskové (2002) odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi, odtud pochází základní formy cestovního ruchu: rekreační, pobytový, lázeňský, lovecký, poznávací - kulturně, přírodně a historicky poznávací, scio-profesní (profesně orientovaný) – například. Obchodní a kongresový CR. Další formou CR relevantní pro tuto bakalářskou práci je sportovní CR.

4.1.3 Destinační management

Zelenka a Pásková (2012) definují destinační management jako systematickou činnost, spočívající v aplikaci souboru technik, nástrojů a opatření při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, marketingu, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v dané destinaci. Výsledkem kvalitního destinačního managementu jsou podle Zelenky a Páskové (2012) udržitelné a konkurenceschopné produkty CR, společné logo, značka kvality, společný informačně rezervační systém, cenová politika, provádění výzkumu a sběru statistických dat z oblasti cestovního ruchu, iniciace partnerství soukromého a veřejného sektoru cestovního ruchu a podpora vzniku profesních spolků, sdružení a organizací.

4.1.4 Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu

Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu se dělí podle Páskové (2014) na následující sadu předpokladů. Tyto předpoklady jsou lokalizační, selektivní a realizační. Podle Páskové (2014) se lokalizační předpoklady dále dělí na přírodní a antropogenní, realizační předpoklady se dělí na informačně-komunikační a kapacitní (infrastruktura a lidské zdroje), selektivní předpoklady se člení na politicko-administrativní, demografické, geografické, sociologické, psychologické a ekologické.

Bína (2002) potenciál cestovního ruchu definuje jako formalizovaný výsledek zhodnocení, co možná komplexního okruhu lokalizačních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu. Lokalizační podmínky podle něj vytváří složitý multidisciplinární systém. Podmínkou pro jeho zkoumání je podle Bíny (2002) jeho rozčlenění na relativně přirozené segmenty. Za tyto segmenty považuje jednotlivé, v zásadě homogenní aktivity cestovního ruchu. Celkový potenciál se tak skládá z dílčích „odvětvových“ potenciálů, tj. možností, které v území existují pro provozování konkrétních aktivit cestovního ruchu.

Lokalizační předpoklady vyjadřují podle Páskové (2014) atraktivnost destinace a vyžadují empirický a analytický přístup (jejich popis a hodnocení), slouží zejména k podchycení potenciálu území pro rozvoj a predikci dalšího vývoje destinace. Podle Bíny (2002) lokalizační předpoklady cestovního ruchu umožňují umístění a rozvíjení aktivit cestovního ruchu v určitém území na základě charakteristik nabídky daného území. Jsou vyjádřeny buď atraktivitou místní přírody a krajiny, nebo místními kulturními hodnotami a pozoruhodnostmi. Hradec Králové jako místo má hned několik lokalizačních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu ať už přírodních či kulturních. Mezi ty přírodní se řadí hned několik zajímavých míst. Nabízí se například Městské lesy, které nabízejí možnost sportovního využití například v podobě cykloturistiky a Jiráskovy sady ležící na soutoku řek Labe a Orlice. Kulturní část lokalizačních předpokladů tvoří hned několik historicky cenných budov situovaných v samém historickém centru města. Město také nabízí

možnosti kulturního vyžití. Mimo jiné město Hradec Králové nabízí také možnosti sportovního vyžití.

Selektivní předpoklady podle Páskové (2014) lze označit jako preferovaný potenciál, vyžadující spíše historicko-hermeneutický přístup a sloužící zejména k popsání, pochopení a interpretování preferencí jistých území a aktivit cestovního ruchu na straně poptávky.

Realizační předpoklady cestovního ruchu představují podle Páskové (2014) podmínky pro využití primárních zdrojů destinace ze strany návštěvníků a jsou do značné míry ovlivněny prací destinačního managementu. Významnou roli zde podle Páskové (2014) hrají kumulační procesy, neboť vyšší míra aktivace potenciálu zvyšuje předpoklad dalšího rozvoje. Jedná se o zájem investorů, drobných podnikatelů i návštěvníků. Podle Bíny (2002) umožňují realizační předpoklady cestovního ruchu uskutečňovat vlastní nároky účastníků cestovního ruchu. Dají se dělit na předpoklady dopravní, které představují dostupnost a časovou dosažitelnost, a materiálně technické, které vyjadřují vybavenost území ubytovacími, stravovacími, sportovními, zábavními a jinými zařízeními. V případě města Hradce Králové jsou realizační předpoklady pro cestovní ruch zde poměrně kvalitní, a to především v podobě autobusové, vlakové a silniční dopravní dostupnosti. Je zde přítomna i infrastruktura pro cestovní ruch. Ve městě se nachází dvě informační centra, jedno na Velkém náměstí a jedno na Eliščině nábřeží, spadající pod Destinační management Hradecko, sídlící v Městské hudební síni

5 Geografie území

5.1 Vymezení a představení území

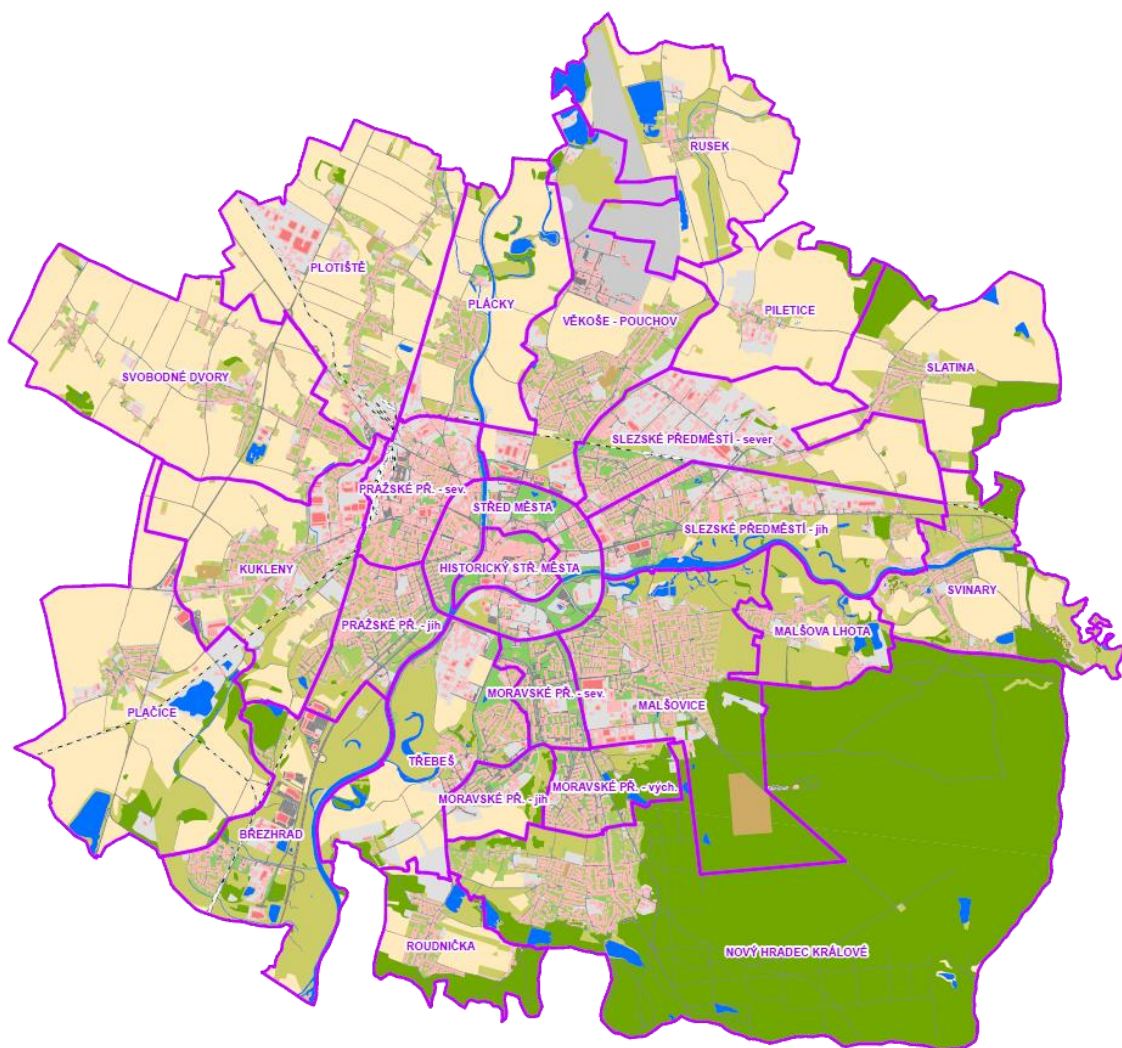
Pro tuto bakalářskou práci bylo stanoveno katastrální území města Hradce Králové.

Město Hradec Králové se nachází přibližně sto kilometrů východně od Prahy a leží na soutoku řek Labe a Orlice. Počet obyvatel byl podle Českého statistického úřadu

(2020) 92 939. Podle Hradce Králové (2021) je první zmínka o Hradce ve falzu zakládací listiny opatovického kláštera, která měla být sepsána roku 1073, ale byla sepsána až o 100 let později. Ve středověku bylo město Hradec Králové podle Hradce Králové (2021) městem věnným českých královen, zalíbení v něm našly především Eliška Rejčka a Eliška Pomořanská. Město Hradec Králové se kromě jeho dominanty Bílé věže může podle Hradce Králové (2021) pyšnit i dalšími gotickými, renesančními a barokními stavbami od G. Santiniho a C. Lurago. Modernější architektura města v duchu secese a funkcionalismu je dílem architektů profesora Jana Kotěry a jeho žáka Josefa Gočára. Právě díky těmto stavbám se Hradci Králové se dnes říká „salón republiky“. Hradec Králové je podle Hradce Králové (2021) důležitým dopravním uzlem, sídlem mnoha úřadů, státních institucí, bank a významných průmyslových podniků. S městem je také spjatá existence tří vysokých škol.

Jak již bylo zmíněno Hradec Králové leží na soutoku řek Labe a Orlice v jihozápadní části Královéhradeckého kraje východních Čech. Díky svému umístění v Polabské nížině je toto území zemědělsky využíváno. V okolí Hradce Králové se také nacházejí rozlehlé Hradecké lesy, známá přírodní památka Na Plachtě a i několik rybníků a dalších vodních ploch například rybníky Biřička, Roudnička a Stříbrný rybník.

Obrázek 1: Mapa Hradce Králové

zdroj: Hradeckralove.org (2009)

5.2 *Historie Města*

Srp (2000) uvádí, že Hradec Králové, původně Hradec nad Labem, ležel již od pradávných dob na dvou důležitých obchodních cestách: kladské a polské. Bláha et al. (2017) také uvádí, že území dnešního Hradce Králové bylo osídleno již od pravěku. Počátky dnešního Hradce Králové spadají podle Bláhy et. al (2017) do mladší fáze střední dob hradištní. Již na konci 9. či v průběhu první poloviny 10. století byl zřejmě podle Bláhy et. al. (2017) upraven a využíván původně pravěký val na hraně svahu pahorku. Rozsah osídlení venkovského zázemí podle Bláhy et. al (2017) naznačuje střediskovou funkci Hradce již v tomto období. Musíme si uvědomit, že stavba i obnova opevnění obklopujícího plochu 13 hektarů vyžadovala množství pracovních sil i odpovídající organizaci. O příslušnosti Hradce k tehdejším politickým strukturám (Velkomoravská říše, vznikající české knížectví) se lze podle Bláhy et. al. (2017) jen dohadovat. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že pro období 9. a 10. století se v Čechách předpokládá existence většího počtu lokálních vládců, „knížat“, jejichž počet mohl překračovat desítku. Do nedávné doby byly podle Bláhy et. al. (2017) východní Čechy považovány za oblast, kde sídlil kmen či kmeny Charvátů, jejichž vévodové z rodu Slavníkovců panovali na Libici až do vyvraždění rodu v roce 995. Domněnka o osídlení Charvátů ve východních Čechách se podle Bláhy et. al (2017) opírá zejména o údaje problematické tzv. zakládací listiny pražského biskupství z roku 1086, která retrospektivně popisuje Hranice biskupství ke konci 10. století. K existenci více kmenů na území Čech se však podle Bláhy et. al. (2017) současně dějepisci oprávněně staví dosti skepticky až odmítavě, na druhou stranu určité stopy odlišného etnického slovanského obyvatelstva lze zaznamenat hypoteticky v místních jménech, například Doudleby – Doudlebové. Názor o začlenění východních Čech do panství vévody Slavníka vychází podle Bláhy et. al. (2017) z informace kronikáře Kosmy o hrancích jeho knížectví, kde na východě měly být pomezími hrady Litomyšl a Kladsko. Tento údaj však podle Bláhy et. al. (2017) pochází z počátku 12. století a jiné prameny jej nepotvrzují. Současně bádání považuje Slavníkovce nikoli za „konkurenční“ rod vzešlý z kmene Charvátů, ale za pobočnou větev Přemyslovců, která se v období vlády Boleslava I. ujala správy území na pomezí dnešních východních a středních Čech s centrem na Libici. Zkáza

rodu podle Bláhy et. al. (2017) souvisela s politickou krizí přemyslovského knížectví na konci 10. století a se spory biskupa Vojtěcha, Slavníkova syna s českou vládnoucí elitou. Bláha et. al. (2017) dále tvrdí, že Zda Slavníkovci nějakým způsobem spravovali též území dnešního Královéhradecka není tedy zřejmé.

Trvalé osídlení zde podle Bláhy et. al. (2017) nevzniklo náhodou, ale právě proto, že toto místo bylo strategicky výhodné, neboť se zde odpradávná křižily obchodní cesty směřující ze severu na jih a ze západu na východ, navíc mohly být podle potřeby využívány i v místě protékající vodní toky, především Labe, méně pak Orlice. Četná slepá ramena a močály okolo řek společně s hustými lesními porosty podle Bláhy et. al. (2017) poskytovaly nejen dobré možnosti obživy, ale zároveň velkou měrou přispívaly k ochraně tohoto životního prostoru. Hradec byl podle Bláhy et. al. (2017) vládnoucím panovnickým sídlem Přemyslovců využíván jednak jako důležitá správní jednotka hradské soustavy pro široké okolí hradiště a strategicky výhodné místo k obraně. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že stejně jako v celé Evropě se i v našich zemích od druhé poloviny 12. století projevoval demografický nárůst obyvatelstva, kterým byl jedním z důležitých faktorů spouštějících takzvanou vnitřní kolonizaci a který zásadně ovlivnil i život v Hradci a jeho bezprostředním okolí.

Podle Bláhy et. al. (2017) nejstarší dochovaná městská privilegia pro Uničov (1223) a Opavu (1224) nejsou zakládacími listinami, ale potvrzují nebo rozšiřují práva vznikajících městských obcí. Obdobný charakter má i podle Bláhy et. al. (2017) listina pro Hradec Králové vydaná roku 1225. V tomto roce podle Rezkové et. al. (2020) se stal zdejší hrad s tržním předhradím svobodným královským městem. Hradec Králové tak podle Bláhy et. al. (2017) náleží v českých zemích ke skupině nejstarších měst, jako je Bruntál či již zmíněný Uničov a Opava. Ještě ve 13. století byl podle Rezkové et. al. (2020) postaven gotický královský hrad, kde často přebývali Přemyslovci. Rezková et. al. (2020) dále uvádí, že Václav II. ustanovil Hradec za část věna českým královnám, které na hradě žili jako vdovy. Již od počátku 14. století, ale hlavně od jeho druhé poloviny dokázala podle Bláhy et. al. (2017) městská obec těžit ze skutečnosti, že se město stalo věnnou zástavou sloužící

českým Královnám. Bláha et. al. (2017) uvádí, že zápas o větší míru samosprávy a zejména o hospodářské výhody se prolíná až do doby husitství téměř každým privilegiem, které město v nějaké vyhrocené politické nebo hospodářské situaci dostalo. Podle Bláhy et. al. (2017) všechny udělené výsady a pomoci však na druhou stranu město zavazovaly. Bláha et. al. (2017) tvrdí, že jakýmsi hmotným dokladem tehdejšího bohatství města v této době, kdy v Hradci sídlil dvůr Elišky Rejčky je chrám sv. Ducha z počátku 14. století. Podle Bláhy et. al. (2017) v předhusitských časech patřil k nejpřednějším mužům ve městě rychtář, jenž stál v jeho čele.

V době husitského hnutí patřil Hradec podle Bláhy et. al. (2017) k jeho centrům a byl exponovaným místem. Samotný Jan Žižka byl podle Bláhy et. al. (2017) pochován roku 1424 v chrámu sv. Ducha. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že město zasáhly válečné události v letech 1420, 1423 a 1436–1437. Během nich podle Bláhy et. al. (2017) zmizely z města budovy klášterů dominikánů, zničen byl minoritský klášter a také hrad v jeho sousedství byl silně poškozen, zanikly mnohé předměstské kostelíky, stejně jako komenda řádu německých rytířů. Zničení některých objektů představovalo podle Bláhy et. al. (2017) jen jednu stránku věci. Druhou stránkou byly podle Bláhy et. al. (2017) průvodní jevy husitských válek, například úbytek původních měšťanů, kteří odešli do emigrace, stejně jako církevní hodnostáři a všichni, kteří se cítili být novou situací ve městě ohrožení. V průběhu husitství se tak podle Bláhy et. al. (2017) Hradečtí postupně zmocnili majetku prchlých měšťanů a církevních institucí. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že s proměnou vlastnické struktury těsně souvisela změna ve skladbě obyvatelstva a jeho společenského života. Do města se už nikdy podle Bláhy et. al. (2017) nevrátil společenský nejprestižnější královnin dvůr. V Hradci stejně jako v jiných husitských městech v Čechách podle Bláhy et. al. (2017) došlo uvnitř správy k vážným změnám, které je možno chápat jako určitý „demokratizační proces“. Královská města se zbavila závislosti na panovníkovi.

Dále Bláha et. al. (2017) uvádí, že v době Poděbradské o majetkové výtobytky z husitské doby město nepřišlo a mohlo s nimi jako se svými hospodařit a dále je rozšiřovat, což mu nebývalé možnosti a zaručovalo dobré materiální i finanční

zázemí. Opětovně zavedení pořádku v zemi vytvořilo podle Bláhy et. al. (2017) příznivé klima na zvýšení řemeslné produkce a obnovení obchodu. Z období vlády Jiřího z Poděbrad se podle Bláhy et. al. (2017) dochovala pouze jedna listina z roku 1459, v níž nový panovník potvrdil městu všechna dřívější privilegia, žádné nové výhodu městu však nepřinesla. Bláha et. al. (2017) také uvádí, že zvláštní přízeň městu a vděčnost celému regionu za stálou spolehlivou podporu zřejmě vyjádřil král Jiří ustavením úřadu purkrabství Hradeckého kraje. Po znovunastolení královské vlády za Ladislava Pohrobka, krále Jiřího z Poděbrad i obou Jagellonců se život podle Bláhy et. al. (2017) v Hradci rychle měnil ve shodě s příležitostmi, jež doba přinášela. Za vlády Jiřího z Poděbrad byl opraven chrám sv. Ducha a pořízena nová kašna na náměstí. Písmeno G, jež se objevuje ve znaku města je monogram krále Jiřího.

Rok 1526, spojovaný s nástupem Habsburků, neznamenal podle Bláhy et. al. (2017) pro Hradec Králové, vykazující rysy goticky či pozdně goticky laděného, hospodářsky velmi dobře prosperujícího města, zprvu žádný výrazný mezník. Teprve další léta podle Bláhy et. al. (2017) ukázala, jak velký konkurent stavovské společnosti a zpočátku zvláště královským městům, jejichž zástupci se účastnili zemských sněmů, s novým panovníckým rodem vyvstal. První signály se začaly podle Bláhy et. al. (2017) objevovat již ve třicátých letech, kdy ve městě roku 1534 stouplo napětí po zavedení třicátkové daně z prodeje a Hradečtí se nikoli bez následků začadili s Novým Městem pražským mezi její největší odpůrce. Bláha et. al. (2017) tvrdí, že skutečně fatální důsledky měla pro město účast na protihabsburském odboji. Prudký pád ovšem následoval podle Bláhy et. al. (2017) po neúspěchu odboje v roce 1547, kdy také došlo v případě hradecké obce k uvalení hospodářsko-politických sankcí. I Hradečtí se tak podle Bláhy et. al. (2017) mohli napříště účastnit sněmovních jednání jen z panovníkovy vůle. Bláha et. al. (2017) uvádí, že výše finanční pokuty, jež byla na město uvalena vedle konfiskace veškerého nemovitého majetku a zabavení zbraní a privilegií, byla odvozována i od velikosti a bohatství města. Část majetku se sice podle Bláhy et. al. (2017) roku 1562 vrátila, ale vůdčí postavení v kraji město ztratilo. Z těžkých hospodářských poměrů poté město vyzdvihl podle Bláhy et. al. (2017) primas Martin Cejp z Peclínovce. Během

svého 30letého působení na radnici se podle Bláhy et. al. (2017) zasloužil o velkorysou renesanční přestavbu města včetně nového dláždění, úpravy radnice a opevnění. Dále během jeho působení byla podle Bláhy et. al. (2017) ve městě postavena jeho dnešní dominanta Bílá Věž. Dále Bláha et. al. (2017) uvádí, že období třicetileté války představovalo další pohromu pro město, během které byly ve městě umístěny císařské posádky a mimo to město sužovala švédská okupace, která představovala výrazný pokles obyvatelstva a ztráty na stavebních a uměleckých památkách. Poté v roce 1664 bylo podle Bláhy et. al. (2017) v Hradci Králové zřízeno biskupství a farní kostel sv. Ducha se stal katedrálním chrámem. Místní církev podle Bláhy et. al. (2017) se snažila o obnovení válkou postiženého města stavební aktivitou, během které město nabylo barokního rázu. Na náměstí byla podle Bláhy et. al. (2017) postavena budova chrámu Nanebevzetí Panny Marie s jezuitskou kolejí, biskupský palác, kaple sv. Klimenta a Mariánský sloup. Dále v místech tehdejšího královského hradu vzrostl kostel sv. Jana Nepomuckého.

Smrtí Karla VI. V říjnu 1740 se podle Bláhy et. al. (2017) rozpoutaly boje o rakouské dědictví, které velmi nepříznivě dopadaly nejen na Hradecko, ale též zásadním způsobem na Hradec samotný. Už ve fázi diplomatických vyjednávání podle Bláhy et. al. (2017) zaznamenáváme ve městě k počátku roku 1741 nárůst počtu císařských vojáků. Bláha et. al. (2017) uvádí, že ani v roce 1745 nebyli Hradečtí ušetřeni pobytu většího počtu vojáků, neboť se Marie Terezie nehodlala vzdát území Slezska. Na podzim 1761 začali Prusové podle Bláhy et. al. (2017) podnikat do oblasti severovýchodních Čech ničivé nájezdy. Tyto útoky přešly podle Bláhy et. al. (2017) i do roku 1762. Následky těchto útoků byly podle Bláhy et. al. (2017) katastrofální: oheň poškodil domy od Mýtské brány až po jezuitský kostel a kolej, ale i 160 domů ve třetí čtvrti. Na předměstí došlo podle Bláhy et. al. (2017) k destrukci zástavby u sv. Antonína, kde bylo vedle kostela poškozeno třicet domů, a zkáza se dotkla též domků stojících ve směru k Orlici. Celková škoda byla podle Bláhy et. al. (2017) odhadnuta na 500 000 zlatých. Pruské vpády do země přiměly Josefa II., spoluvladaře Marie Terezie podle Bláhy et. al. (2017) k rozhodnutí o vybudování vojenské pevnosti z Hradce Králové.

Dále Bláha et. al. (2017) uvádí, že v roce 1851 byl Hradec Králové prohlášen za samostatné město a následně byl zvolen jeho první starosta, Ignác Lhotský. Město usilovalo podle Bláhy et. al. (2017) o dosažení hospodářských výhod. Podle Srpa (2000) silná snaha vybudovat moderní dopravní spojení v oblasti severovýchodních Čech vyústila v požadavek spojení Pardubic, které již ležely na v roce 1845 zprovozněné Severní dráze císaře Ferdinanda, známé též jako olomoucko-pražská dráha, s jedním z nejprůmyslovějších měst v severních Čechách – s Libercem. Roku 1857 bylo podle Bláhy et. al. (2017) město připojeno k železniční síti a později roku 1864 vznikla velmi známá továrna na pianu firmy PETROF společně s dalšími budovami. V roce 1866 se odehrála válka mezi Rakouskem a Pruskem, která podle Bláhy et. al. (2017) prokázala bezúčelnost existence vojenské pevnosti. Zbytky pevnosti představovaly brzdu pro další stavební rozvoj. O zrušení pevnosti, zbourání hradeb a odprodej vojenských pevnostních objektů se zasloužil podle Bláhy et. al. (2017) náměstek starosty Ladislav Jan Pospíšil. Jednání o zrušení pevnosti došlo podle Bláhy et. al. (2017) k závěru v roce 1893 osnovou zákona o prodeji pevnostních objektů a pozemků městu. V roce 1895 byl podle Bláhy et. al. (2017) starostou města zvolen JUDr. František Ulrich, který během svého třicetiletého působení organizoval budování nové podoby města. V počátečním období rozvoje se bourala pevnost, upravovaly uvolněné pozemky a stavěly se nové budovy. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že již na přelomu 19. a 20. století byli do Hradce zváni architekti z Vídně a Prahy, kteří vyznávali zásady moderní architektury. Mimo jiné pozval tehdejší starosta města JUDr. František Ulrich podle Rezkové et. al. (2020) do Hradce Králové slavné moderní urbanisty Jana Kotěru a Josefa Gočára. Dokladem jejich přítomnosti je podle Bláhy et. al. (2017) např. budova Obchodní akademie na náměstí Svobody, dnešní Univerzita Hradec Králové, okresní dům v Palackého ulici a mnohé další. Rok 1909 představuje podle Bláhy et. al. (2017) další milník pro formování města. Bláha et. al. (2017) se také zmiňuje o soutěži na nový regulační díla a vznikaly budovy jako jsou Městské muzeum Jana Kotěry, Schodiště u kostela Panny Marie od Josefa Gočára, a Labská elektrárna od F. Sandera. Před vypuknutím Velké války si Hradec Králové stále podle Bláhy et. al. (2017) udržoval vojenský ráz. Konec 1. světové války souvisí podle Bláhy et. al. (2017) s rychlým vývojem urbanismu. Bláha et. al. (2017) dále uvádí, že ke konci 20.

let 20. století byl vypracován regulační plán města architekta Josefa Gočára. Součástí tohoto plánu byla úprava Masarykova nádraží, sbor kněze Ambrože s kolumbáři, úprava Ulrichova náměstí, budova Magistrátu města Hradce Králové. Město dokonce i roku 1929 podle Bláhy et. al. (2017) navštívil tehdejší prezident republiky T.G. Masaryk. Pokračoval průmyslový rozvoj. Existující podniky se rozvíjely a vznikaly i nové. Město získalo přívlastek „salón republiky“. Tento rozvoj byl násilně přerušena příchodem druhé světové války. Po skončení války zůstal Hradec Králové podle Bláhy et. al. (2017) hospodářsky a kulturně významnou metropolí východních Čech. V roce 1962 byl podle Bláhy et. al. (2017) střed města prohlášen za městskou památkovou rezervaci. V současné době je podle Rezkové et. al. (2020) Hradec Králové též známé univerzitní město, sídlí zde Biskupství královéhradecké a další významné instituce.

6 Historie lokalizačních předpokladů CR

6.1 *Sakrální památky v Hradci Králové*

Sakrální památky patří v Hradci Králové k těm nejstarším, pocházejí z gotického období a podílejí se na vytváření Genia Loci v historickém jádru města Hradce Králové.

6.1.1 Katedrální kostel sv. Ducha

Katedrální chrám sv. Ducha patří podle Hradce Králové (2012) k nejvýznamnějším památkám Hradce Králové. Podle Hradce Králové (2012) Počátky majestátní gotické

cihlové stavby založené královnou Eliškou Rejčkou, vdovou po králi Václavu II., se uvádějí do r. 1307, první věrohodná zpráva pochází z roku 1313. Stavební práce spojené s vybudováním trojlodí, presbytáře a se založením věží byly uskutečněny podle Hradce Králové (2012) ještě před požárem města roku 1339. Poté byl značně poškozený kostel opravován a teprve někdy kolem roku 1360 výstavba pokračovala dokončením věží a zbudováním sakristie a jižního, tzv. Královského vchodu s předsíní. Datum ukončení stavby není známo, ale Hradec Králové (2012) uvádí, že v době pobytu královny Elišky Pomořanské v Hradci roku 1378 byl farní chrám již na vrcholu slávy.

Dále Hradeckralové.org (2012) uvádí, že roku 1407 zachvátil celé město ničující požár, vážně poškozen byl i kostel sv. Ducha. Při jeho opravě byla k severní lodi přistavěna podélná kaple. Za krále Jiřího z Poděbrad byla roku 1463 po celé šířce kostela postavena kruchta a zasazeny nové okenní kružby.

V roce 1484 podle Hradce Králové (2012) kostel znovu vyhořel, roku 1509 vyhořela jižní věž a po požáru roku 1533 muselo být opraveno celé západní průčelí. Kostel značně zpustošili Švédové při svém pobytu v letech 1639 – 1640.

Při příležitosti založení královéhradeckého biskupství v roce 1664 byl kostel podle Hradce Králové (2012) povýšen papežem Alexandrem VII. Na katedrálu.

Hradec Králové (2012) dále uvádí, že barokní úpravy v letech 1783–1789 značně popřely původní gotický ráz. O 100 let později (1864–1874) architekt František Schmoranz přistoupil k náročným stavebním úpravám v novogotickém slohu, kdy byly odstraněny veškeré negotické úpravy a provedeny malby oken. V roce 1898 vyzdobil interiér katedrály malíř J. Heřman a v roce 1901 byla provedena oprava věží a přístavba nárožních věžiček podle návrhu stavitele L. Láblera. Na přelomu 70. – 80. let 20. století byla provedena celková obnova katedrály.

Podle Hradeckého deníku (2017) 26. dubna 1997 navštívil město Hradec Králové papež Jan Pavel II. Byla to podle Hradeckého deníku (2017) jeho třetí a zároveň

poslední návštěva. Nesla se v duchu oslav milénia od mučednické smrti svatého Vojtěcha, rodáka z Libice nad Cidlinou a patrona polské církve. Podle Hradeckého deníku (2017) při mši svaté, kterou Jan Pavel II. Sloužil na zaplněném Velkém náměstí, promlouval především k mladým lidem. Katedrála sv. Ducha má jako památka cestovního ruchu podle Kratochvíla (2012) místní až regionální význam.

6.1.2 Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl podle Hradce Králové (2012) vystavěn jezuiti v letech 1654 – 1666 podle plánů řádového stavitele Carlo Luraga. Fundátorem stavby byl plukovník lichtenštejnského pluku císaře Ferdinanda II. A majitel panství Kostelec nad Orlicí Kašpar Gramm.

V roce 1762 byl podle Hradce Králové (2012) kostel značně poškozen požárem, ale ještě dříve byl vyloupen pruskými vojáky. Již roku 1765 byl obnoven stavitelem F. Kermerem a opětovně vysvěcen.

Po zrušení jezuitského řádu roku 1773 se kostel stal garnisoním (vojenským) kostelem. Hradec Králové (2012) dále uvádí, že v roce 1857 začala armáda do té doby nepříliš udržovaný kostel opravovat, přičemž na střeše vypukl požár. Shořely obě věže i střecha a byly poškozeny tři zvony.

Roku 1900 se kostela opět podle Hradce Králové (2012) ujal Řád Tovaryšstva Ježíšova. Jezuité kostel důkladně opravili a od té doby je zase významnou církevní stavbou Hradce Králové.

6.1.3 Kaple sv. Klimenta

Svým založením je podle Hradce Králové (2012) kaple sv. Klimenta některými kronikáři pokládána za jeden z nejstarších kostelů nejen v Hradci Králové, ale i v Čechách. Tato teorie o stáří kostela nebyla nikdy prokázána. Zmínka o této stavbě je v kronice Opatovického kláštera k roku 1134, kde se uvádí, že jediným známým kostelem ve zdejším místě je právě kostel sv. Klimenta. Na místě tohoto patrně

dřevěného kostela byla kolem roku 1260 vystavěna kaple z gotických cihel (dokladem je zbytek záklenku v rohu dnešní Bílé věže).

Dále Hradec Králové (2012) uvádí, že založení sousedního kostela sv. Ducha na počátku 14. století se dokládá tím, že kaple sv. Klimenta již kapacitně nedostačovala. V roce 1339 postihl Hradec Králové ničující požár, takže město vyhořela a předpokládá se, že spolu s farou a kostelem sv. Ducha vyhořela i kaple sv. Klimenta. Byla však obnovena a používána řádem minoritů.

Za ničivých husitských válek byla patrně poškozena i kaple sv. Klimenta. V té době se konaly bohoslužby pro Němce v kostele sv. Ducha a pro Čechy v kapli sv. Klimenta (odtud název Česká kaple).

V 16. století se podle Hradec Králové (2012) v kapli sv. Klimenta již bohoslužby nekonaly a kaple sloužila jako skladiště soli, obilí i zbraní. V roce 1574 byl jihozápadní roh kaple zbořen a ke kapli byla přistavěna Bílá věž. Vchod do kaple byl a do dnešního dne zůstal, renesančním portálem přes přízemí Bílé věže. Až v roce 1680, po návštěvě císaře Leopolda, nechal duchovní správce Sartorius na své náklady kapli sv. Klimenta opravit. Naposled se v původní stavbě sloužila mše svatá 9. dubna 1714 a hned na to se začala bořit, aby mohla být vystavěna nová. Na místě zbořené kaple nechal biskup Jan Adam hrabě Vratislav z Mitrovic vystavět dnešní barokní kapli podle návrhu architekta G. Santiniho. V listopadu 1717 se již konala první bohoslužba. Komplexní obnova byla provedena v letech 1995 – 1999.

6.2 Významné Architektonické památky

V této podkapitole se práce věnuje významným památkám v Hradci Králové, které zároveň tvoří lokalizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti

6.2.1 Bývalý areál hradu

Merkl (2003) uvádí, že v areálu gotického hradu stálo již v 10. století slovanské hradiště s tržištěm. Později se hrad stal centrem Přemyslovců. Hradecký hrad hrál podle Bláhy, Slavíka (2020) důležitou roli nejen v historii vlastního města a kraje,

byl také významnou stavbou svého druhu s celozemským významem. Příležitostně i delší dobu zde podle Bláhy, Slavíka (2020) pobývaly české královny, z těch stojí za zmínku například Eliška Rejčka či Eliška pomořanská spolu s dalšími členy panovnických rodů Přemyslovců a Lucemburků. Merkl (2003) dále uvádí, že z původního, ve 13. století vystaveného hradu se dochovala pouze část okrouhlé věže, hrad zanikl podle Bláhy, Slavíka (2020) během husitského období a dnes se na místě nachází především městská zástavba. Roku 1586 byl v jeho areálu podle Merkla (2003) dostavěn purkrabský dům, nazývaný potom Nový Hrad. Dále v jeho sousedství vznikl barokní kostel sv. Jana Nepomuckého a seminář. Areál je dostupný z parku pod severní částí historického jádra města.

6.2.2 Zbytky Hradecké pevnosti

Hradec Králové (2021) uvádí, že Královéhradecká vojenská pevnost byla budována od roku 1766 na soutoku Labe a Orlice. Původní sypané valy byly od roku 1780 postupně opatřeny cihelným i kamenným opláštěním. Obranné pásmo pevnosti tvořilo podle Hradce Králové (2021) osm rozlehlých pětiúhelníkových bastionů spojených hradebními zdmi – kurtizami. Pevnost podle Hradce Králové (2021) po jejím zrušení odkoupilo město a následně zahájilo její bourání. Přesto se na určitých místech v Hradci Králové dochovaly důkazy o její přítomnosti.

Podle Hradce Králové (2021) byl dnešní Pražský most postaven částečně na základech původního mostu vybudovaného v letech 1766 – 1768 nad nově regulovaným korytem Labe. V letech 1910 až 1911 byl podle Hradce Králové (2021) upraven a doplněn podle návrhu arch. Jana Kotěry světelnými oblouky, stožáry a na obou předmostích čtyřmi pavilony.

Dnešní Jiráskovy sady byly podle Hradce Králové (2021) zřízeny na ploše bývalého pevnostního retranchement č.37 (z francouzského slova reztrachement – zapažení) mezi soutokem Labe a Orlicí před ravelinem š. 14, tj. trojúhelníkovou hradbou předsunutou před hlavní pevnostní zeď. U vstupní brány do parku se podle Hradce

Králové (2021) nachází dochovaná část pravého líce ravelinu č. 14 a opevněné kasematy určené pro pěchotní střelce, postavené kolem roku 1784.

Hradec Králové (2021) dále uvádí, že se v ulici Komenského nachází dvě kasárny: Kasárna pro pěchotu a Kasárna pro jezdecko. Podle Hradce Králové (2021) je kasárna pro pěchotu, později Žižkova, vybudovaná v letech 1785-1788 je největší stavbou pevnosti. Hradec Králové (2021) dále uvádí, že vzhledem k vysoké hladině spodní vody (odtud pochází neoficiální název „Vodní“) jsou budovy založeny na pilotech a rošttech. Kasárna pro jezdecko byla podle Hradce Králové (2021) postavena mezi lety 1786-1787. Budovy jsou také částečně podsklepeny klenutými sklepy, přízemní klenuté prostory sloužily jako konírny. V patře byly umístěny ubikace, kanceláře a sklady.

Na nábřeží U přívozu se nachází nábřežní zdi, které byly podle Hradce Králové (2021) obezděny pískovcovými kvádry po regulaci řeky Orlice mezi lety 1766-1771. Protější zeď je podle Hradce Králové (2021) prolomena ústím bývalé kynety hlavního příkopu, kterou se napouštěla říční voda do pevnostních příkopů, případně se vypouštěla zpět. Hradec Králové (2021) dále uvádí, že na Orlickém nábřeží proti ústí Rautenkraucovy ulice stojí komolý kužel tzv panenky, která původně stála na vrcholu zídky hráze zvané batardeaux, která oddělovala hlavní příkop od toku řeky. Za Moravským mostem jsou podle Hradce Králové (2021) na konci nábřežní ulice U Přívozu zachovány valy bývalé předprsně před lunetou č.22 a tzv. koridor – dvojice bran propojená opěrnou zdí. Při levém okraji silnice k Novému Hradci Králové je podle Hradce Králové (2021) zachováno několik silničních patníků. Vlevo od silnice je patrný zbytek valů procházejících inundačním územím Orlice. U dnešního letního kina se podle Hradce Králové (2021) dochovala část pevnostních valů od špice ravelinu č. 12 až po vyústění hlavního příkopu Orlice před bastionem č.4.

V ulici Brněnské se nachází podle Hradce Králové (2021) zbytky Pivovarské flošny č.39 a tzv. Pajkrovy flošny č. 40, jednalo se o předsunuté dělostřelecké pevnůstky. Hradec Králové (2021) uvádí, že tyto stavby vnějšího pevnostního obvodu postavené roku 1774 chránily opevnění u Orlice z jižního a jihovýchodního směru,

byly také obevnány příkopem. Třetí a dnes již nedochovaná tzv. Pražská flošna stávala podle Hradce Králové (2021) v místech na rozhraní Gočárový třídy a Ulrichova náměstí. Mimo to se v okolí zachovalo několik hraničních kamenů, vymezující tehdejší pevnostní území.

V ulici Jana Koziny se nachází pevnostní zbrojnice, která podle Hradce Králové (2021) tvořila původně čelo bývalého kavalíru č. 36, byla postavena přibližně kolem roku 1780 těsně před dokončením pevnosti. Dále se v ulici Mýtské nachází budova tehdejšího pevnostního ženijního ředitelství, které bylo postaveno podle Hradce Králové (2021) mezi lety 1787–1797. V prostoru naproti ženijnímu ředitelství stával podle Hradce Králové (2021) kavalír č. 35. Dnes se na tomto místě nachází budova soudu.

Další zbytek hradecké pevnosti se nachází na Třídě ČSA a jedná se podle Hradce Králové (2021) o původní pevnostní zásobárnu z konce 18 století. Dále uvádí, že po stranách centrálního objektu jsou zachovány zbytky původního pevnostního kavalíru č. 33, jehož líce byly při stavbě nových kasáren zbořeny. Nad Žižkovými sady se na místech bývalých hradeb nachází severní terasy historického jádra města. Nad nimi v dnešní Dlouhé ulici stojí podle Hradce Králové (2021) původní pevnostní nemocnice, avšak pozdějšími úpravami byl pevnostní charakter objektu zcela potlačen. Dále v Šimkových sadech se nachází podle Hradce Králové (2021) viditelná část zbytků špice a části boků ravelinu č.9. Před špicí ravelinu je patrné rameno bývalého vnějšího předsunutého příkopu, jehož svah byl stěnou hliněného valu zvaného koliště. Zároveň jsou přilehlé Šimkovy sady podle Hradce Králové (2021) založeny na dně labského záplavového území.

Posledním objektem, který se vztahuje k hradecké pevnosti je budova Adalbertina. Podle Hradce Králové (2021) sloužil tento klasicistní dům z let 1787-17997 jako obytný dům štábních důstojníků.

6.2.3 Bílá věž

Podle Hradec Králové (2012) byla renesanční zvonice (kampanila postavena v letech 1574-1589 za panování císaře Maxmiliána II. Sloužila městu zároveň jako strážní a požární věž. Její původní název byl Nová věž, teprve v pozdějších letech se ujalo označení Bílá věž, a to pro bílý kámen, který byl na její stavbu lámán u obce Boháňka – Skála.

Hradec Králové (2012) uvádí, že už v roce 1509 byly místními řemeslníky položeny základy věže, která byla tehdy vystavěna po první římsu. Stavba pak pokračovala z finančních důvodů až roku 1574, kdy ji vedl stavitel jménem Burian s mistrem kameníkem zvaným Vlach. Do roku 1579 byla vystavěna čtyři patra, roku 1580 patru páté s klenutými komůrkami pro hodiny a kamenný ochoz se světničkou hlásného. Roku 1589 byla věž završena krovem, na který byla osazena měděná bání s lucernou a pozlacenou hvězdou. Roku 1729 byla uskutečněna první rozsáhlejší oprava věže, při které byla na vrchol bání osazena měděná makovice a osazen z měděného plechu vytepaný hradecký znak a šesticípá hvězda, dílo hradeckého kotláře Jana v. Blajvejse.

Podle Hradec Králové (2012) bylo již roku 1839 nutno postavit novou bání. Při této příležitosti byla sňata a otevřena makovice. Uvnitř se našla zinková deska z roku 1729, tolar a mince z doby Karla VI. Když byla makovice dne 11.9. 1839 opětovně osazována na věž, byly do ní kromě původních památek vloženy rukopisy básní V.K. Klicpery, kopie plánu města před výstavbou pevnosti, sáček s mincemi ze 17. století a další různé drobné předměty. Dne 4. července 1929 byla makovice na Bílé věži poškozena větrnou smrští a opět musela být opravena. Dále v letech 1989 až do roku 1993 probíhala obnova věže. Bílá věž je památkově chráněna jako kulturní památka od 3.5. 1958

Podle Chmelíka (2021) došlo ke konci 20. století k necitlivým zásahům do autentických prvků stavby a k narušení historických materiálů. Bílá věž se tak

potýkala s vážnými technickými problémy, což představovalo hlavní impulz ke kompletní rekonstrukci, která proběhla mezi 21.10. 2013–30.3. 2015.

Hlavním cílem projektu rekonstrukce věže bylo podle Chmelíka (2021) spojení citlivého památkového přístupu s aktivním využitím této dominanty města v současné informační době. Druhým cílem bylo podle Chmelíka (2021) nahrazení nevhodné pokladny z 80. let 20. století novým technickým zařízením. Došlo také k nahrazení nestabilního schodiště z 60. let 20. století novou ocelovou konstrukcí

Podle Chmelíka (2021) byl do vyčištěného a restaurovaného historického prostoru věže vložen nový současný prvek interiéru tvořený průběžným schodištěm s podestami, audiovizuální technikou, novým scénickým osvětlením. Chmelík (2021) tvrdí, že vložením těchto a dalších atraktivních prvků společně s odhalenou krásou historické stavby se cesta k cílené vyhlídce v nejvyšším patře, stává intenzivním zážitkem po celou dobu prohlídky. Obsah audiovizuálních panelů se podle Chmelíka (2021) pravidelně mění, proto je věž možno navštěvovat vícekrát a přesto se naučit něco nového.

Během rekonstrukce byla Bílá věž uzavřena a veřejnosti se opět otevřela podle Hradec Králové (2021) až 23. května 2015, kdy proběhlo slavnostní otevření Bílé věže. Toto slavnostní otevření podle Hradec Králové (2021) provázela prohlídkový program s názvem „Historie Bílé věže“, který proběhl od 12:50 do 20 hodin, kdy jej vystřídala noční prohlídka, kterou bylo možno podstoupit až do půlnoci.

BÍLÁ VĚŽ OTEVÍRÁME!

**sobota 23. května 2015
od 12:00 hodin**

- 12:00 **Slavnostní zvonění na zvon Augustin**
12:10 **Slavnostní otevření**
Krátké projevy představitelů města a hostů
Žehnání věži a zvonu
Symbolické odemčení Bílé věže primátorem
města Zdeňkem Finkem pro veřejnost
- 12:50 – 20:00 **PROHLÍDKA BÍLÉ VĚŽE**
prohlídkový program „Historie Bílé věže“
- 20:00 – 24:00 **NOČNÍ PROHLÍDKA BÍLÉ VĚŽE**
prohlídkový program „Atmosférická prohlídka“
- Maximální počet návštěvníků Bílé věže
v jednom okamžiku je omezen na 30 osob.
Vstupné 60 Kč dospělí, 40 Kč děti (6 – 15 let).
Doporučená délka prohlídky je 45 minut.
- 12:50 – 17:00 Středověká hudba Gnomus
Šermířská vystoupení
Výstava zbraní a zbrojí
Zábavné hry pro děti
Trh lidové tvorby a uměleckých
řemesel, občerstvení
- Program uvádí Jiří Kánský**
Změna programu vyhrazena

Obrázek 2 – Plakát ke slavnostnímu otevření Bílé věže, zdroj: Hradec Králové(2021)

6.2.4 Labská elektrárna – „Hučák“

Podle Hradec Králové (2012) výstavbě labské elektrárny předcházela regulace Labe započatá roku 1907, jejíž součástí bylo zrušení starého jezu „Hučáku“. Projekt stavby vodního díla vypracoval tehdejší ředitel Elektrických podniků pražských prof. Ing. K. Novák, který upozornil, že vodní elektrárna na tak proměnném toku musí mít parní rezervu. Parní elektrárna vybudovaná roku 1909 byla podle Hradec Králové (2012) tedy první etapou tohoto díla.

V roce 1910 podle Hradec Králové (2012) v rámci druhé etapy výstavby byla zahájena stavba jezu, mostu a turbínové stanice pro hydroelektrárnu. Vodní turbíny začaly dodávat elektrickou energii na počátku roku 1912. Stavba betonového mostu se segmentovým jezem byla dokončena již koncem roku 1911.

Ve třetí etapě roku 1912 byla podle Hradec Králové (2012) rozšířena kapacita elektrárny o velkou parní turbínu. Výstavba pokračovala dalšími etapami po 1. svět. válce v letech 1923, 1926 a 1930, kdy byla elektrárna stavebně ukončena. Podle Hradec Králové (2012) navrhl vnější architektonickou podobu Labské elektrárny „Hučák“ v secesním slohu architekt František Sander.

V roce 2008 vzniklo v budově elektrárny informační centrum obnovitelných zdrojů, které podle ČEZ (2015) přivítalo od svého vzniku celkem 89 633 návštěvníků. Součástí prohlídky je podle ČEZ (2015) interaktivní expozice o obnovitelných zdrojích energií, o vlastnostech a využití větrné, vodní, geotermální, sluneční energie a energie vzniklé spalováním biomasy. Součástí prohlídek jsou podle ČEZ (2015) i projekce tematických filmů „Obnovitelné zdroje“ a „100 let Šumavské energie“. Podle Koncepční studie cestovního ruchu pro město Hradec Králové vypracované Kratochvílem (2012) má Labská elektrárna „Hučák“ jako památka cestovního ruchu místní až regionální význam.

6.2.5 Ulrichovo Náměstí

Královéhradecký kraj (2021) uvádí, že v místech, kde Gočárova třída vstupuje do náměstí, stojí čtyři vysoké nárožní budovy o dvě patra převyšující okolní domy a

tvoří tak symbolické brány. Jižní stranu náměstí vyplňuje podle Královéhradeckého kraje (2021) budova bývalého Ředitelství státních drah od architekta Gočára pocházející z let 1928-1932, která je zároveň i kvalitní ukázkou konstruktivismu. Dnes zde sídlí Policie ČR a různé úřady. Na protější straně náměstí se nachází monumentální palác, jedná se podle Královéhradeckého kraje (2021) o bývalé reprezentační sídlo továrníka Steinského-Sehnoutky od architekta Novotného z roku 1929, dnes zde sídlí ČSOB.

Královéhradecký kraj (2021) dále uvádí, že Náměstí mělo být původně kulturně-historickým centrem s budovou divadla, avšak sám Gočár dospěl k závěru, že náměstí, které protíná silnice směrem k nádraží nebylo pro umístění divadla vhodné. Tímto náměstí dostalo administrativně-obchodní funkci.

6.3 Významné kulturní památky

6.3.1 Klicperovo divadlo

Hradeckým krajem (2021) uvádí, že koncem 70. let 19. století vyvrcholily rostoucí technické problémy s využíváním sálu U zlatého orla, kde hradecký divadelní soubor do té doby působil, a začaly se objevovat snahy o vybudování městského divadla. V roce 1877 podle Hradeckým krajem (2021) předložil Václav František Červený návrh na založení fondu na stavbu divadla. Hradeckým krajem (2021) dále uvádí, že koncem února 1882 bylo přijato usnesení městského zastupitelstva, že na náklady obce bude mezi budovou reálné školy a Vodičkovými kasárnami vybudováno městské divadlo. V následujících letech došlo podle Hradeckým krajem (2021) ke změně záměru a v letech 1884-85 bylo vedle vojenské nemocnice vystavěno současné sídlo divadla podle návrhu architekta Viktora Weinhengsta v pseudorománském stylu. V divadle je podle Hradeckým krajem (2021) k dispozici 12 loží a 263 sedadel. Nástěnné malby vytvořil podle Hradeckým krajem (2021) malíř Ludvík Nejedlý z Nového Bydžova. Hradeckým krajem (2021) se dále zmiňuje o slavnostním otevření Klicperova divadla dne 24. března 1885 představením jednoty divadelník ochotníků Klicperovou hrou Eliška Přemyslovna. Podle

Hradeckým krajem (2021) záhy po otevření divadla na jaře roku 1885 se vlivem špatné statiky zřítíl zadní trakt budovy. Po nutné rekonstrukci byla činnost divadla obnovena podle Hradeckým Krajem (2021) koncem roku 1887. Hradeckým krajem (2021) také uvádí, že prvním představením, při kterém bylo použito umělé osvětlení žárovkami byla inscenace Jiráskovy Lucerny v Roce 1906. Dalších letech proběhlo na budově divadla několik rozporuplných stavebních úprav. Poslední z takových úprav byla podle Hradeckým krajem (2021) kompletní rekonstrukce, která byla dokončena v roce 1997 během které vzniklo vedle divadla i divadelní náměstí s letní scénou a plastikou od Olbrama Zoubka. Budova není podle Hradeckým Krajem (2021) příliš architektonicky příliš cenná, je však dějištěm mnoha významných kulturních akcí, z nichž nejvýznamnější jsou festivaly Divadlo evropských regionů a Open Air Program pořádané vždy v červnu. Klicperovo divadlo má jako památka cestovního ruchu podle Kratochvíla (2012) význam regionální až nadregionální.

6.3.2 Galerie moderního umění v Hradci Králové

Galerie moderního umění v Hradci Králové byla podle GMU (2021) založena v roce 1953 jako Krajská galerie tehdejšího Královéhradeckého kraje. V prvních letech své existence sídlila podle GMU (2021) na zámku v Rychnově nad Kněžnou a na jaře roku 1963 se vrátila do Hradce Králové, kde pro svou činnost využívala dvě křídla biskupské rezidence na Velkém náměstí. V té době byla podle GMU(2021) přejmenována na Oblastní galerii a poté na Krajskou galerii mezi lety 1963 – 1990. GMU (2021) dále uvádí, že své stále sídlo a současný název Galerie moderního umění v Hradci Králové získala v lednu roku 1990, kdy se přestěhovala do budovy bývalého Záložního úvěrního ústavu, kde vystřídala zrušené Muzeum revolučních tradic Východočeského kraje.

Podle GMU (2021) sbírky Galerie moderního umění v Hradci králové sledují především vývoj českého moderního umění na přelomu 19. a 20. století až do současnosti. Nejnovější sbírky byly založeny v roce 2019 (Sbírka pohyblivého obrazu a Sbírka střední a východní Evropy. Podle Kratochvíla (2012) patří Galerie moderního umění v Hradci Králové mezi nejvýznamnější galerie v Česku. Kratochvíl

(2012) uvádí, že v roce 2010 navštívilo 20 330 návštěvníků, což GMU v Hradci Králové umístilo na 16. místo v Česku.

6.3.3 Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové

Podle Bartošky (2002) byla budova hradecké hvězdárny dostavena v roce 1951, poté byla budova dána k dispozici správě Vojenské lékařské akademie. Bartoška (2002) dále uvádí, že teprve 30.12. 1953 byla podle usnesení rady Jednotného národního výboru prostřednictvím KNV v HK podána Ministerstvu kultury v Praze žádost o zřízení Lidové hvězdárny. Podle Bartošky (2002) v odpovědi Ministerstva kultury z 28.1. 1954 adresované KNV HK, a na vědomí JNV HK IV. Referátu, se souhlasí se zřízením oblastní hvězdárny 3. typu, podléhající přímo odboru kultury rady KNV s působností v Hradeckém, Pardubickém a Libereckém kraji. Budova tak byla podle Bartošky (2002) převzata od Vojenské lékařské akademie a první zápis do knihy návštěv se objevil 1. dubna 1954, což se považuje za zahájení činnosti pro veřejnost. V současné době umožňuje Hvězdárna a planetárium v HK pozorování noční oblohy, zajímavých těles na obloze a nabízí přednášky a výstavy a to nejen pro děti. Hvězdárna má jako atraktivita cestovního ruchu podle Kratochvíla (2012) místní význam

6.3.4 Divadlo Drak

Podle Databáze českého amatérského divadla (2021) bylo Divadlo Drak založeno v roce 1958 v Hradci Králové. Jeho první období je podle Databáze českého amatérského divadla (2021) spjato s autorem a režisérem Jiřím Středou a výtvarníkem Františkem Vítkem. V druhé etapě se tvůrčí tým podle Databáze českého amatérského divadla (2021) rozšířil o ředitele a dramaturga Jana Dvořáka, režiséra Miroslava Vildmana, výtvarníka Pavla Kalfuse a hudebníka a herce Jiřího Vyšohlída. Inscenace „Pohádky z kufru“ se podle Databáze českého amatérského divadla (2021) stala na světovém festivalu UNIMA v roce 1966 senzací, která založila dosud trvající popularitu Draku jak u nás, tak i v zahraničí. V roce 1971 přichází podle Databáze českého amatérského divadla (2021) do Draku mladý režisér Josef Krofta. Debutuje podle Databáze českého amatérského divadla (2021) inscenací „Princezna s ozvěnou“. Po příchodu výtvarníka Petra Matáska vzniká

podle Databáze českého amatérského divadla (2021) v divadle Drak legendární tvůrčí tým ve složení Krofta- Matásek – Vyšohlíd. Díky jejich tvorbě se podle Databáze českého amatérského divadla (2021) divadlo Drak brzy stává jednou z nejvýznamnějších loutkařských scén jak doma tak i v mezinárodním kontextu. V roce 2020 se Divadlo Drak podle Databáze českého amatérského divadla (2021) rozrostlo o Labyrint, Laboratoř a Studio. Z iniciativy dlouholeté ředitelky Jany Draždákové podle Databáze českého amatérského divadla (2021) investuje město do rozsáhlé rekonstrukce objektu bývalých Tereziánských kasáren, kde vznikají ojedinělé výstavní prostory a variabilní divadelní sál pro sto diváků. Divadlo drak má mimo jiné jako atraktivita cestovního ruchu podle Kratochvíla (2012) nadregionální význam.

6.3.5 Muzeum východních Čech

Muzeum východních Čech (2021) uvádí, že přímý podnět ke vzniku instituce muzea v Hradci Králové dal představitelům města výstavní výbor úspěšné výstavy starožitností a památností konané v létě roku 1879. Návrh byl 21.5. 1880 městským zastupitelstvem schválen a stanovy muzea byly přijaty 6.8. 1880. Město věnovalo muzeu své starožitné předměty a vyzvalo veřejnost, aby i ona rozmnožila jeho sbírky, které byly zprvu uloženy ve dvou místnostech reálky.

Dále se podle Muzea východních Čech (2021) součástí muzea staly také cenné městské památky uchovávané doposud na radnici – tzv. Eliščin pás, gotické lžičky, ciborium, nástroje z královéhradecké mučírny a sbírka vzácných hudebních rukopisů bývalých královéhradeckých literátských kůrů.

Roku 1884 se pak podle Muzea východních Čech (2021) sbírky přestěhovaly do bývalé kaple sv. Václava v domě č. 33 na Velkém náměstí, kde je návštěvníci mohli poprvé zhlédnout v neděli 1.2. 1885. Největší zásluhu na jejich uspořádání měl náměstek starosty, tiskař a nakladatel Ladislav Jan Pospíšil. Další významnou osobností byl Ludvík Domečka, který sbírky spravoval v letech 1895 – 1937. Podle Muzea východních Čech (2021) také muzeum zahájilo svou odbornou a ediční činnost, soustřeďovalo dostupné informace o městě a věnovalo se zejména

archeologickému výzkumu v regionu. V roce 1896 byla instituce rozdělena na dva samostatné ústavy: Městské historické muzeum a Průmyslové muzeum pro severovýchodní část Království českého.

Muzeum východních Čech (2021) uvádí, že V roce 1899 byla v domě č. 33 otevřena nová expozice věnovaná památkám na prusko-rakouskou válku 1866. Pro stále se rozšiřující svírky byla na žádost muzejního kuratoria v letech 1909 – 1912 zbudována v centru města nová muzejní budova dle návrhu architekta Jana Kotěry. Podle Muzea východních Čech (2021) nese památka dnes od roku 1995 přídomek Národní kulturní památky. V meziválečném období podle Muzea východních Čech (2021) vznikala v Hradci další muzea (například župní pedagogické) a především přírodovědecké, které vzniklo v roce 1939. Po druhé světové válce byla podle Muzea východních Čech (2021) sloučena v jediný ústav, který se v roce 1959 stal krajským muzeem a několikrát poté měnilo svou organizaci včetně náplně práce i názvu. Od roku 1974 podle Muzea východních Čech (2021) sloužilo jako krajské muzeum východních Čech. Od roku 1991 nese současný název. V devadesátých letech 20. století působilo muzeum jako příspěvková organizace Ministerstva kultury ČR.

Dnes je podle Muzea východních Čech (2021) Muzeum východních Čech v Hradci Králové největším regionálním muzeem v Královéhradeckém kraji. Od roku 1993 je podle Muzea východních Čech (2021) součástí muzea též Památník bitvy 1866 na Chlumu. Muzeum východních Čech má jako atraktivita cestovního ruchu regionální význam.

6.4 ***Ostatní významné památky***

- **Botanická zahrada léčivých rostlin** – jsou zde k vidění přes 500 druhů z většiny léčivých rostlin, význam má podle Kratochvíla (2012) místní až regionální
- **Filharmonie** – Filharmonie Hradec Králové byla podle Kratochvíla (2012) založena v roce 1978. Pro bohaté zkušenosti s prováděním velkých

oratorních děl světové hudební literatury se stala vyhledávaným profesionálním partnerem pro domácí a především zahraniční sborová tělesa. FHK účinkuje na významných festivalech, od roku 2005 pak sama pořádá ve spolupráci s Českým rozhlasem 3 – Vltava unikátní festival soudobé hudby Hudební forum Hradec Králové, který se zaměřuje na uvádění děl významných zahraničních skladatelů převážně v českých premiérách. V roce 2004 – 2005 prošla budova královéhradecké Filharmonie generální rekonstrukcí a získala tak koncertní síň s akustikou na úrovni nejlepších světových sálů. Podle Kratochvíla (2012) má nadregionální význam.

- **Dětská železnice** – Na břehu Labe v centru města u Novákových garáží je vystavěna dětská železnice s lokomotivou a čtyřmi vagonky, na kterých mohou sedět lidé a projíždět se po kolejišti dlouhém 430 m. Internetový portál Turistika.cz (2021) uvádí, že byla první svého druhu a k jejímu slavnostnímu otevření došlo 21. srpna 2010. Podle Kratochvíla (2012) má regionální význam.
- **Festivalpark** – podle Kratochvíla (2012) se Festivalpark rozkládá na 40 ha plochy bývalého vojenského letiště. Pojme 30 tisíc návštěvníků, 10 tisíc stanů a má více než 3 tisíce parkovacích míst. Kapacitu lze i zvýšit Podle Kratochvíla (2012) má až nadregionální význam. Je zde možno navštívit hned několik festivalů, které se zde pořádají. Mezi tyto patří například Hudební festival Rock for People.
- **Galerie** – V Hradci Králové se nachází hrst galerií, které mají podle Kratochvíla (2012) místní význam.
- **Jiráskovy sady** – Sady v blízkosti starého náměstí, na soutoku řek Labe a Orlice. Jedná se o velmi hezky udržovaný park s alpináriem, parkovým pavilonem. V areálu se také nachází starý dřevěný kostelík pocházející z Podkarpatské Rusi . V letních měsících se zde také pořádají živé koncerty. Podle Kratochvíla (2012) má místní význam.
- **Obří Akvárium** –Podle webových stránek obriakvarium.cz (2015) je se svými 130 tisíci litry vody Obří Akvárium v Hradci Králové největším

sladkovodním akváriem v ČR. Svým návštěvníkům z celé ČR i okolních zemí již od roku 1998 přibližuje tropické ryby a rostliny Jižní a Střední Ameriky přímo v centru Hradce Králové. Prohlídky akvária jsou k dispozici celoročně, šest až sedm dní v týdnu. Kromě již zmíněného akvária s podvodním tunelem funguje v prostorách Obřího akvária kavárna Café Piraña, která je pojmenovaná podle menšího akvária s dravými pirani. Je zde možnost vybrat si také z řady zážitkových programů, jako jsou individuální relaxační večery nebo pronájem stylové konferenční místnosti.

- **Rodinný zábavní park Tongo** – Na ploše 2915 m² se nachází celá řada atrakcí pro celou rodinu. Podle Kratochvíla (2012) má až regionální význam.
- **Okolí města** - okolí města nabízí další zajímavé turistické cíle (např. Zámky Hrádek u Nechanic a Karlova Koruna, Hospital Kuks s Braunovými sochami, bojiště na Chlumu či originální třebechovický Proboštův betlém). Z rovinatého Hradecká se lze během krátké doby dostat do skalních měst v Českém ráji a v Adršpašsko-Teplických skalách, do Krkonoš a Orlických hor.

6.5 *Nejvýznamnější sportovní cíle ČR*

6.5.1 **Městské lázně**

Podle Volejníkové (2013) vznikly městské lázně 9.4. 1933 a byly vybudovány dle návrhu architekta Oldřicha Lisky. Tehdejší pořizovací cena ve výši 55 milionů korun šla podle Volejníkové (2013) z rozpočtu královéhradecké Spořitelny. V průběhu let se městské lázně rozrostly o plavecký bazén, prošly rekonstrukcí, ale stále si podle Volejníkové (2013) drží některá republiková prvenství ve svém vybavení.

Volejníková (2013) uvádí, že dobové materiály popisují lázně jako unikát, ve své době nebyly v republice takové druhé. Od roku 1993 mohly lázně nabídnout plavecký bazén o délce 50ti metrů. Do roku 1998 však podle Volejníkové (2013) procházely prostory lázní rekonstrukcí, kterou financovalo město Hradec Králové 14 milionů korun. Vzniklo tak vodní zábavní centrum s umělým vlnobitím, tobogánem a dalšími atrakcemi, které je podle Volejníkové (2013) unikátní v celé republice.

Dne 20.1. 1981 byly městské lázně podle Památkového katalogu (2021) zapsány do státního seznamu kulturních památek a proto se při její rekonstrukci podle Volejníkové (2013) dbalo na zachování původního ráz jejího architektonického pojetí 30. let 20. století. Do části rekreačního bazénu s vlnobitím byli podle Volejníkové (2013) nainstalovány další vodní atrakce jako vzduchový výron, masážní stěna, vodní chlič s širokým vodopádem anebo dvoumetrová vodní clona. I dnes návštěvníci podle Volejníkové (2013) najdou klasickou saunu či parní kabiny. Kromě toho navíc ještě masážní bazény, brouzdaliště pro děti anebo malý vířivý bazének s teplotou vody 37 stupňů celsia. Městské lázně mají jako atraktivita cestovního ruchu podle Kratochvíla (2012) nadregionální význam.

6.5.2 Všesportovní stadion Malšovice

Podle FCHK (2021) na nábreží Orlice stála na počátku 20. století jatka, právě za kterými směrem k soutoku s Labem se scházeli fotbalisté SK Hradec Králové. Po první světové válce podle FCHK (2021) klub hřiště postupně vylepšoval. Investoval podle FCHK sto tisíc korun a zadlužil se, ale 28. září 1919 mohl díky této investici slavnostně otevřít novou tribunu. V dubnu 1930 podle FCHK (2021) k ní opět přibyla i ohrada, ovšem fotbalisty začala trápit voda z orlice. První povodeň se přivalila podle FCHK (2021) v roce 1930, další přišla v srpnu 1938, při které se hřiště ztratilo pod dvěma metry vody. Když tato povodeň podle FCHK (2021) opadla, ukázalo se, že poškodila strukturu tribuny a ta musela být opravena. Když byl stadion podle FCHK (2021) plně opraven, nevyužívali jej jenom fotbalisté. V prosinci 1941 se na zasněženém trávníku podle FCHK (2021) objevili dvě ledové plochy, jedna sloužila pro zápasy BK Hradec Králové a SK Hradec Králové, přičemž ta druhá sloužila pro veřejnost. K prvnímu ligovému zápasu došlo podle FCHK (2021) v březnu roku 1956. V této době byl také podle FCHK (2021) ve výstavbě nový stadion, současné podoby. O jeho potřebě se začalo podle FCHK (2021) mluvit v polovině padesátých let. Staré hřiště U Nemocnice přestalo vyhovovat kapacitou, zázemím a dokonce nemělo ani trávník.

V roce 1954 vypsali Krajský národní výbor v Hradci Králové podle FCHK (2021) užší soutěž na vypracování „ideového návrhu tělovýchovného a rekreačního střediska“, podle kterého měl v místech, kde dnes stojí Všesportovní stadion, vyrůst komplex různých sportovišť na celkové ploše kolem 100 hektarů. Hned v první etapě měl podle FCHK (2021) přijít na řadu fotbalový stadion s kapacitou 30 tisíc diváků. Jeho budování se podle FCHK (2021) protáhlo na delší dobu, než tehdy kdokoliv předpokládal. Ke slavnostnímu otevření stadionu došlo dne 11. května 1966. Od té doby se podle FCHK (2021) Všesportovní stadion postupně měnil ještě třikrát a v roce 2023 by se měl v Hradci Králové podle FCHK (2021) otevřít stadion nový.

6.5.3 ČPP Aréna Hradec Králové

V roce 1957 vyrostlo v Hradci Králové podle Mountfield HK (2021) nekryté kluziště vedle krásného parku na soutoku Labe a Orlice velmi blízko centru města. O deset let později se pak stadion podle Mountfield HK (2021) dočkal zastřešení a díky ME juniorů do 18 let v roce 1980 vyrostla pod Bílou věží i druhá ledová plocha. V polovině osmdesátých let získala podle Mountfield HK (2021) plocha plexiskla a v roce 1997 byly rekonstruovány hráčské a rozhodcovské kabiny. Sezóna trvá podle Mountfield HK (2021) v dnešní podobě od začátku srpna do konce března/dubna. Hradecký stadion je podle Mountfield HK (2021) proslulý nejen svými fanoušky, ale i charakteristickým odchodem z ledu. Ten je totiž jednou z branek. Velmi impozantní jsou podle Mountfield HK (2021) i tribuny klenoucí se ze tří stran bez jakéhokoliv balkónu do solidní výšky.

Pořadatelé podle Mountfield HK (2021) už několikrát zažili ještě větší návštěvu, než byla kapacita stadionu. Jako příklad Mountfield HK (2021) uvádí utkání s Třincem, kde bylo přítomno kolem 9000 fanoušků. V létě roku 2007 podle Mountfield HK (2021) začala rozsáhlá rekonstrukce hradeckého zimního stadionu. Kromě zcela nového pláště se budova stadionu dočkala podle Mountfield HK (2021) také nového chladicího systému, mantinelů, tvrzených skel, rekonstrukce tribun a sedaček,

osvětlení, multimediální kostky, hráčského zázemí a skyboxů pro sponzory a V.I.P. hosty.

6.5.4 Sokol Hradec králové

Podle KAM (2021) Sokolové v Hradci Králové založili jednotu již v roce 1866 a pro svoji činnost nejprve využívali provizorní prostory na několika místech ve městě např. střelnici v Jiráskových sadech. Svoji první sokolovnu, která podle KAM (2021) vznikla přestavbou bývalé sladovny na Kavčím plácku, hradecká jednota vybudovala v roce 1884. Prostory však podle KAM (2021) přestaly brzy stačit, a tak již v roce 1901 vzniklo družstvo za účelem získání finančních prostředků pro stavbu nové sokolské budovy.

Podle KAM (2021) v regulačním plánu města z roku 1909 bylo pro objekt vyčleněno exponované staveniště na právě budovaném Eliščině nábřeží. KAM (2021) dále uvádí, že soutěž na podobu nového sokolského areálu, jenž měl soustředit tělocvičnu, restauraci, biograf a stadion, byla vypsána až o deset let později (1921). Z devatenácti předložených návrhů nakonec porota podle KAM (2021) vybrala návrh pražského architekta Milana Babušky. Babušкова bohatě členěná stavba s fasádou kombinující režné zdivo a světlé omítky zřejmě podle KAM (2021) dobře vyhovovalo také soutěžnímu požadavku na harmonický soulad se sousední muzejní budovou. Mohutná segmentovaná střecha nad hlavním sálem podle KAM (2021) propůjčovala objektu značnou monumentalitu. Z důvodu nedostatku financí se podle KAM (2021) ke stavbě přistoupilo až v roce 1928, a to navíc podle Babušкова nového, mnohem střídmějšího projektu v intencích „bílého funkcionalismu“, ve stylu, který se ve své ryzí podobě v Hradci objevuje jen pomálu.

6.5.5 Ostatní sportovní cíle

- Koupaliště Flošna – Letní koupaliště v bezprostřední blízkosti centra města. Součástí areálu je objekt wellness studia, restaurace s bowlingem, fitness

centrum a squashové kurty. Takové zařízení bývá běžným vybavením větších měst a nenabízí nic unikátního. Význam má proto pouze místní.

- Víceúčelová sportovní hala Třebeš
- Armádní sportovní střelnice v Malšovicích – jedna z nemnoha vrcholných střelnic pro brokové disciplíny v Česku
- Park Golf Club Hradec Králové – Golfový areál v Hradci Králové části Roudnička zahrnuje driving range o délce 320 m, jediný PowerPlay Golf v Česku, Chipping and Putting tréninkové centrum, šesti-jamkové znormované hřiště a golfové zázemí pro akce a zábavu.

7 Historie realizačních předpokladů

7.1 Historie veřejné dopravy v Hradci Králové

Rezková et. al. (2020) uvádí, že Hradcem Králové, jakožto významným obchodním střediskem, procházela důležitá obchodní cesta od pradávna. V kronice města Hradce Králové podle Rezkové et. al (2020) lze najít například zmínku o cestě pánů konšelů do Prahy, která trvala v roce 1538 formanským vozem čtyři až pět dnů. Nejvýznamnějším hradeckým formanem byl podle Rezkové et. al. (2020) v 19. století Václav Krušina. Podle Rezkové et. al (2020) Z Hradce do Prahy vyjížděly formanské vozy se zbožím a někdy i studenty a jejich zavazadly každých čtrnáct dní z Kuklen od Černého koně, cesta do Prahy trvala tři dny. Jezdilo se také do Brna, Karlových Varů, Vídně, Lipska a do Uher.

Dostavnicům a formanským vozům podle Rezkové et. al (2020) začala ve 2. polovině 19. století konkurovat železnice. Rezková et. al. (2020) dále uvádí, že impulzem pro výstavu severovýchodní odbočky z již existující tratě Praha- Olomouc byly blížící se obavy z války mezi Rakouskem a Pruskem, a tak se se stavbou z pardubického nádraží směrem na Liberecko začalo už roku 1856. Podle Rezkové et. al (2020) první slavnostně vyzdobený parostroj nazvaný „Pardubitz“ přijel do Hradce Králové 3. října 1857. Podle Rezkové et. al. (2020) se tak Hradec Králové stal železničním uzlem ještě v době, kdy sloužil jako vojenská pevnost. První spojení se světem mu zajistila podle Rezkové et. al (2020) Jiho-severoněmecká spojovací dráha, která je

spíše známá jako Pardubicko-liberecká. Rezková et. al. (2020) tvrdí, že její první úsek z Pardubic do Jaroměře-Josefova byl uveden do provozu 4. listopadu 1857. Budova původního vlakového nádraží byla vystavěna podle Rezkové et. al. (2020) v roce 1871, druhá budova v roce 1893. Rezková et. al. (2020) se zmiňuje o tom, že koleje Rakouské severozápadní dráhy od 4. října 1873 propojily Hradec Králové nejprve s Chlumcem nad Cidlinou. Podle Rezkové et. al. (2020) tak vzniklo přímé spojení do Prahy-Těšnova přes Velký Osek a Nymburk. Dále uvádí, že pravidelný provoz na pokračování této trati do Lichkova přes Týniště nad Orlicí a Letohrad byl zahájen 14. ledna 1874. Podle Rezkové et. al. (2020) živnostníci s koncesí začali i v Hradci Králové používat omnibusy, které dokázaly pojmout více pasažérů. Po městě jezdily podle Rezkové et. al. (2020) po stálých trasách včetně zastávek. Dále zmiňuje, že koncem 19. století si je pořizovali také hoteliéři, kteří jimi vozili hosty z a na nádraží. K hradeckým průkopníkům v této oblasti podle Rezkové et. al. (2020) patřili především nájemci a majitelé Grandhotelu. Koncem 19. století díky vynalezení automobilů podle Rezkové et. al. (2020) propojovala Hradec Králové s okolními obcemi, a vzdálenějšími městy sítí silnic. V této době se také podle Rezkové et. al. (2020) uvažovalo o lodní dopravě, kdy mělo být splavněno Labe pro větší lodě a vory od Jaroměře přes Hradec Králové do Litoměřic. V souvislosti s nástupem využívání elektrické energie uvažovalo město podle Rezkové et. al. (2020) již před rokem 1900 o zavedení elektrické tramvaje pro komfortnější městskou dopravu. Tramvaje však do ulic Hradce Králové nikdy nevyjely. Historickým přelomem v dopravě se podle Rezkové et. al. (2020) stalo využívání dopravních prostředků poháněných spalovacími motory, které postupně vytlačovaly vozy tažené zvířaty. Celkové přebudování systému dopravy ve městě i jeho spojení s okolím si podle Rezkové et. al. (2020) ve 20. a 30. letech 20. století vyžádala velkorysá výstavba a modernizace zástavby v Hradci Králové. Toto si vynutilo i úpravy a výstavbu komunikací, dopravních staveb a dalších vybaveností, jednalo se například o benzínové pumpy, garáže, zastávky apod. Zajímavým dokladem o hustotě a skladbě dopravy ve městě v roce 1927 se podle Rezkové et. al. (2020) podává záznam v kronice města o provedeném policejním sledování průjezdu přes Wilsonův (dnes nazývaný Pražský) most, tehdy jediný silniční most přes Labe ve městě. V obou směrech projelo podle Rezkové et. al. (2020) za 12 hodin

271 osobních automobilů, 112 nákladních aut, 41 autobusů, 17 motocyklů, 573 těžkých nákladních povozů a 239 lehkých koňských povozů dále 239 lehkých koňských povozů, dále 231 ručních vozíků a 1669 bicyklů. I tento doklad o hustotě dopravy ve městě poukazuje podle Rezkové et. al. (2020) na úžasnou předvídavost urbanistů při projektování regulačních plánů města se zapracovaným městským silničním okruhem, který mohou Hradci Králové i dnes mnohá města jen závidět.

V meziválečném období se podle Rezkové et. al. (2020) stalo v Hradci Králové nejrozsáhlejším pracovním odvětvím stavebnictví (za období 15 let zde bylo postaveno 377 budov), při zpracování regulačních plánů města dali architekti prostor i rychlému rozvoji průmyslu. Většina velkých továren vznikla podle Rezkové et. al. (2020) na Pražském Předměstí a v Kuklenách, tedy poblíž železničního nádraží. Mezi důležité stavby pro rozvoj silniční dopravy ve městě patřily v tomto období podle Rezkové et. al. (2020): nový Malšovický most přes Orlici (1925), Tyršův most silniční (druhý most přes Labe, 1933) a podjezd železniční tratě mezi Pražským Předměstím a Kuklenami (1929). Nejprogresivnější stavbou pro potřeby rozvíjejícího se motorismu v tomto období byly podle Rezkové et. al. (2020) originálně řešené Palace garáže (Novákovy garáže), které byly dostavěné v roce 1932 a jednalo se údajně o nejmodernější stavbu svého druhu v republice.

Rezková et. al. (2020) uvádí, že Královéhradecké vojenské letiště začalo v roce 1931 sloužit i jako letiště civilní, první pravidelná letecká dopravní linka na trase Hradec Králové-Moravská Ostrava začala létat již 1. července 1935. Od druhé světové války sloužilo podle Rezkové et. al. (2020) až do roku 1993 účelům vojenským a v současné době je zařazeno do kategorie veřejné vnitrostátní, neveřejné mezinárodní, kategorie 23. Už v roce 1928 se podle Rezkové et. al. (2020) Hradec Králové zařadil mezi moderní města zavedením městské hromadné dopravy a v květnu 1949 tuto dodnes velmi využívanou přepravu rozšířily ekologické trolejbusy.

7.2 Historie dopravního podniku Hradce Králové

Za počátek provozování městské hromadné dopravy v Hradci Králové je podle Rezkové et. al. (2020) v historických pramenech považován rok 1928, i když po Hradci jezdily autobusy soukromých dopravců (od roku 1909) a statní poštovní autobusy (od roku 1920). Podle Rezkové et. al. (2020) vlastním založení podniku Autodráhy města Hradce Králové na podzim roku 1928 předcházely už ve dnech 31. března až 2. dubna první pokusné jízdy městských autobusů, které zaznamenal dobový tisk. Název „Autodráhy města Hradce Králové“ schválila podle Rezkové et. al. (2020) rada města a vedení elektrických podniků 1. srpna 1928. Podle Rezkové et. al. (2020) Autodráhy zavedly hned od začátku provozu pásmový tarif, který je podobný tomu, který v Hradci Králové platí i dnes. Jedno pásmo tvořilo vždy několik po sobě jdoucích zastávek. Zpočátku se podle Rezkové et. al. (2020) vytvořila tři pásma: Slezské Předměstí, nádraží-Husovo náměstí v Hradci, Kukleny, náměstí-Hradec Velké náměstí a Pilnáčkova továrna – Hradec nádraží.

V roce 1948 vznikl podle Rezkové et. al. (2020) nový název a to Dopravní podniky města Hradce Králové a bývalé autodráhy se začlenily do Sdružených komunálních podniků města Hradce Králové. Téhož roku se také podle Rezkové et. al. (2020) začalo s přípravou výstavby nové vozovny, garáží, dílen a skladišť pro trolejbusy v Pouchovské ulici na Slezském Předměstí. Stavební investice se plánovala podle Rezkové et. al. (2020) ve výši 23 360 000 Kčs. Nová linka č. 8 začala podle Rezkové et. al. (2020) jezdit na trase mezi Hradcem Králové a nemocnicí od 1. října 1948.

Rok 1949 byl podle Rezkové et. al. (2020) jedním z nejzásadnějších v celé československé veřejné dopravě. V červnu došlo k transformaci vlivem rušení a začleňování soukromých autodopravců pod státní správu, čímž byla pověřena Autospráva ČSD. Zároveň podle Rezkové et. al. (2020) došlo oddělení veškeré automobilové dopravy od ČSD a vzniklo tak ČSAD (Československá automobilová doprava). Podle Rezkové et. al. (2020) Dopravní závod 701 (od roku 1963 – 501) ČSAD, který měl svou provozovnu v Koutníkově ulici v Plotitších, ale také v Novém Bydžově a Chlumci nad Cidlinou, převzal nejen veškerou autobusovou dopravu od

ČSAD včetně znárodněné soukromé dopravy, ale postupně i většinu příměstských linek Autodrah města Hradce Králové. Dále Rezková et. al. (2020) uvádí, že určité uvolnění kapacity v zajišťování příměstských linek znamenalo pro Hradec Králové i zavedení trolejbusové dopravy a přejmenování firmy na Dopravní podnik města Hradce Králové. Nicméně podle Rezkové et al. (2020) hradecké autodráhy vydaly ještě v roce 1949 jízdní řády, ve kterých zajišťovaly příměstské linky do Dobrušky, Holic, Nového Bydžova, Barchova, Nechanic přes Libčany nebo přes Hrádek a dále z Nechanic do Petrovic. Ty se podle Rezkové et. al. (2020) vyznačovaly téměř stejnými časovými polohami spojů při odjezdech z Hradce Králové do dalších směrů a tím se vytvořily ideální podmínky pro další návaznost spojů přijíždějících či transferujících přes Hradec Králové. Tento systém podle Rezkové et. al. (2020) cestujícím v té době zcela vyhovoval a prakticky fungoval, zajišťován různými dopravci až do roku 2010, kdy byl zrušen v rámci optimalizace veřejné dopravy v Královéhradeckém kraji.

7.3 Historie Hradeckého letiště

Létání má v Hradci Králové bohatou historii. Již na začátku 20. století se zde podle Holečka (2011) uskutečnily první pokusy o balonové létání profesorem Jakubem Hronem. V roce 1926 byla v Hradci Králové podle Holečka (2011) založena Masarykova liga s podporou tehdejšího starosty města Františka Ulricha. Holeček (2011) dále uvádí, že na části katastru bývalé samostatné obce Věkoše se nachází bývalé vojenské letiště Hradec Králové, které zasahovalo do katastrů bývalých samostatných obcí Pouchova, Ruseka a Věkoš.

Po vzniku samostatné Československé republiky nastal podle Holečka (2011) rozvoj armády a také vojenského letectva. Také Holeček (2011) uvádí, že tehdejší starosta Hradce Králové František Ulrich jednal s armádou o vybudování letiště se smíšeným provozem, resp. vojenským a civilním. Město Hradec Králové by podle Holečka (2011) výstavbu nemohlo financovat samo. Výstavba letiště byla podle Holečka (2011) schválena dne 15. září 1927. Tím začala výstavba hangárů. První

hangár byl podle Holečka (2011) dokončen 24. srpna 1930. Dále se podle Holečka (2011) budovaly podzemní cisterny, radiostanice a tři hlavní budovy, kde byly umístěny ubikace vojáků, kuchyně a velitelství. Kasárny později dostaly podle Holečka (2011) nové jméno a to „Kasárna generála Čečka“.

Prvním obyvatelem nově vzniklého letiště se podle Holečka (2011) stal Letecký pluk č.4. Holeček (2011) dále uvádí, že roku 1929 se na letišti začaly pořádat letecké dny, které byly hojně navštěvovány. Při jednom leteckém dni byla také podle Holečka (2011) vyfotografována obec Věkoše ve výšce 600m nad obcí. V roce 1936 byl zase letecký den podle Holečka (2011) zahájen cvičným bombardovacím náletem na město Hradec Králové. Tou dobou byla již zavedena pravidelná letecká linka Praha – Hradec Králové – Moravská Ostrava. Podle Holečka (2011) dále na letišti zahájily jsou činnost četnické letecké hlídky pro účely ochrany vzdušného prostoru nad nově vzniklým prostorem ČSR. Také zde působila výše zmíněná Masaryková letecká liga, která měla za úkol podle Holečka (2011) vychovávat budoucí piloty. Podle Holečka (2011) bylo letiště dne 15. března 1939 obsazeno německou armádou. Za druhé světové války zde podle Holečka (2011) působila letecká škola Luftnachrichtenschule. Během doby německé okupace získalo letiště podle Letiště Hradec Králové (2011) zpevněnou přistávací plochu a k její další modernizaci došlo v 50. letech 20. století.

V 60. letech 20. století podle Holečka (2011) patřilo vojenské letiště k těm významnějším v tehdejší ČSSR. Podobný status mělo například letiště v Pardubicích a Bratislavě. Od roku 1993 podle Holečka (2011) sloužilo letiště stále Armádě České republiky až po jeho opuštění a bezplatného převedení městu Hradci Králové v roce 2003.

V současné době podle Holečka (2011) na letišti působí Letecké služby Hradec Králové a.s. Pořádal se zde také podle Holečka (2011) od roku 1993 letecký den CIAF (Czech International Air Fest). Po opuštění letiště byl podle Holečka (2011) CIAF přemístěn na letiště v Brně a po velké snaze se v roce 2009 vrátil do Hradce Králové. Na západním okraji letiště byl podle Holečka (2011) vybudován Festival Park, který

každoročně hostí jeden z největších festivalů ve střední Evropě s názvem „Rock for People“. Další neméně známým festivalem je festival breakdance a rapu „Hip Hop Kemp“. Letiště Hradec Králové také nabízí řadu produktů pro turisty, mezi tyto patří Lety balónem a vyhlídkové lety vrtulníky či letadly. Do budoucna má letiště podle Letiště Hradec Králové (2021) velké ambice se stát dalším českým letišťem pro mezinárodní dopravu. Letiště je v současné době plně uzpůsobeno pro noční lety a dokonce zde bylo testováno přistání dopravního letadla Boeing 737.

7.4 Vznik Terminálu hromadné dopravy

Podle Rezkové et al. (2020) dlouhá léta úvah a diskuzí o potřebě výstavby nového autobusového nádraží v Hradci Králové, které by nahradilo nevyhovující plochu u Koruny začala dostávat konkrétní obrys na přelomu 20. a 21. století. Zastupitelstvo města Hradce Králové podle Rezkové et al. (2020) o výstavbě Terminálu hromadné dopravy definitivně rozhodlo 25. ledna 2000. Vypracování projektu bylo zadáno podle Rezkové et. al. (2020) Ateliéru designu a architektury v Praze, jehož návrh zvítězil v září 2002. Rezková et al. (2020) dále uvádí, že investorem a provozovatelem THD je dopravní podnik města Hradce Králové a následnou rekonstrukci navazující Nádražní ulice a Riegrova náměstí financovalo statutární město Hradec Králové. K poklepu na základní kámen došlo podle Rezkové et. al. (2020) dne 4. září 2006 a první stavební práce byly po archeologickém průzkumu zahájeny 14. srpna 2006. Stavba měla být podle Rezkové et. al. (2020) dokončena již 31. srpna 2007, avšak budova THD byla uvedena do provozu až v červenci roku 2008. Hodnota díla samotného terminálu dosahuje podle Rezkové et al. (2020) 360 milionů korun, projekt byl spolufinancován EU ve výši 62 milionů korun.

Rezková et al. (2020) tvrdí, že nový dopravní uzel v blízkosti nádraží Českých drah začal sloužit jak pro MHD, tak i pro regionální a dálkovou autobusovou dopravu. Do komplexu cestování podle Rezkové et. al. (2020) nový terminál přinesl vyšší kulturu, nový řád a umožnil snadné přestupy mezi městskou, příměstskou a dálkovou dopravou. Rezková et al. (2020) dále uvádí, že od terminálu denně vyjíždí na tisíce spojů. K dispozici je zde 22 nástupišť. V každé ze dvou odbavovacích hal, ze kterých jedna slouží pro spoje MHD a druhá pro regionální a dálkové spoje, poskytuje

terminál řadu služeb. Mezi tyto služby podle Rezkové et. al. (2020) patří prodej jízdenek, informační místa, prodejny rychlého občerstvení, restaurace, sociální zařízení, čekárny. Cestující mohou také využít informačních tabulí s informacemi o jednotlivých spojích, vyjíždějících z terminálu. V neposlední řadě je třeba zmínit že podle Rezkové et. al. (2020) byl Terminál hromadné dopravy v listopadu 2009 oceněn titulem Stavba roku 2009 Královéhradeckého kraje v kategorii dopravních a inženýrských staveb.

7.5 Historie hlavního nádraží v Hradci Králové

První hradecké nádraží leželo podle Srpa (2000) v 22 kilometru na trati Pardubice – Liberec. Budova nádraží byla podle Srpa (2000) nevelká, jednopatrová a její křídla byla ukončena věžovitými přístavky. Srp (2000) dále zmiňuje, že byla vybudována podle projektu inženýrů Daniela a Riessemanna, kteří pracovali u vedoucího stavby Ing. Šebka. Podle Srpa (2000) se první budova nádraží nacházela v poloze dnešního 2. nástupiště, v listopadu 1857 byl v budově zřízen poštovní úřad. Dne 4. listopadu 1857 došlo podle Srpa (2000) ke slavnostnímu zahájení provozu na prvním úseku pardubicko-liberecké dráhy. Zprávu o první jízdě vlaku přinesly snad všechny Pražské noviny. V důsledku Prusko-Rakouské války byl provoz na nádraží podle Srpa (2000) symbolicky dnem 23. srpna 1866 uzavřen.

Podle Srpa (2000) železniční doprava rychle vzrůstala a stísněné poměry na hradeckém nádraží přestávaly zvyšujícím se požadavkům na přepravu vyhovovat. Bylo proto nutné přikročit k rozšíření stanice. Provozu podle Srpa (2000) nestačilo nejen kolejiště, stále rostoucí frekvenci cestujících nestačila ani výpravní budova. Ředitelství dráhy se touto skutečností muselo podle Srpa (2000) zabývat, muselo se postarat o zabezpečení hladkého provozu uvnitř budovy. Podle Srpa (2000) podalo proto dne 18. listopadu 1890 návrh na rozšíření kolejiště a na výstavbu nové nádražní budovy. Srp (2000) zmiňuje, že stavba byla schválena dne 20. dubna 1892 a nová, v pořadí druhá budova byla dokončena v roce 1894. Podle Srpa (2000) doprava však i nadále rostla a požadavky na opětovné rozšiřování stanice se hromadily. Léta 1897 a 1900 znamenají podle Srpa (2000) výstavbu dalších kolejí,

pro posun, vzniká základ budoucího seřadiště. Roku 1902 získala budova nádraží podle Srpa (2000) lokomotivní depo/výtopnu/novou administrativní budovu, která stojí dodnes.

Rok 1924 přináší podle Srpa (2000) hradeckému nádraží první větší stavení ruch od konce války. Dále zmiňuje, že v této době mizí a stěhují se vojenské kůlny, truhlářské dílny a hasičská zbrojnice, které stávaly na místě dnešního komerčního obvodu severně od výpravní budovy. Rušily se také podle Srpa (2000) Schreberovy zahrádky před přijímací budovou a na jejich místě vzniká travnatá plocha. Nádraží také získalo podle Srpa (2000) u skladištní a překladištní budovy nový plot, vykupují se další pozemky, budují se nové koleje, staví se elektrická kolejová váha k vážení vozů a začíná výstavba nové skladištní a překladištní budovy a nové administrativní komerční budovy, které přetrvaly až do dnešních časů. Srp (2000) tvrdí, že v roce 1928 stavební ruch na hradeckém nádraží utichá. Tento rok avšak patřil důležitější událostem. V tomto roce začíná podle Srpa (2000) třetí etapa budování hradeckého nádraží. Podle Srpa (2000) se již v roce 1929 setkáváme s prvními zmínkami o zrození nové, v pořadí třetí přijímací budovy hradeckého nádraží. Během roku 1931 začala nová budova podle Srpa (2000) získávat svou dnešní podobu. Podle Srpa (2000) téměř po šesti letech výstavby přišel konečně rok 1935, rok otevření nové přijímací budovy. První oficiální návštěvu dostalo nádraží před jeho otevřením podle Srpa (2000) 16 dubna, kdy přijel salónním vozem rychlíku 28 generální ředitel čínských drah pan Huang, který si celou budovu prohlédl. Dne 5. května 1935 došlo k slavnostnímu otevření nové nádražní budovy. Jako zajímavost Srp (2000) uvádí skutečnost, že se po dokončení stavby ozývaly ojedinělé hlasy, že budova nádraží je předimenzovaná, prostě zbytečně velká.

Srp (2000) uvádí, že se budova, která byla jednou z nejvýznamnějších staveb své doby, ovlivnila svým řešením vývoj dopravních budov v naší republice po druhé světové válce. Plně se zde podle Srpa (2000) uplatnila halová dispozice, vyjádřená architektonicky v interiéru i v exteriéru halového prostoru. Budova byla navíc podle Srpa (2000) ladná, vysoce účelná a stále se dominantou nového náměstí, které před ní vzniklo. Byla podle něj ojedinělá v tom, že byla první nádražní budovou u nás

spojenou s hotelem. Šedesát pět let staré třetí hradecké nádraží podle Srpa (2000) již dnes patří k neoddělitelné historii města, ale plně i k jeho přítomnosti a budoucnosti

7.6 Historie Hotelů v Hradci Králové

Existuje opravdu malé množství písemných zdrojů, které zmiňují nebo konkrétněji popisují hotely v kontextu historie Hradce Králové. První dodatek k Adressáři kral. Věnn. města Hradce Králové: úplný adressář obce pražsko – předměstské, pošta: Hradec Králové II. (1911) uvádí hned několik hotelů, které existovaly během období první republiky. Prvním hotelem, uvedeným v tomto dokumentu je Hotel Austrie, který se nacházel na Pražském předměstí. Tento samý hotel je také uveden v Průvodci po Hradci Králové a okolí, výlety z Hradce Králové od Ludvíka Domečky (1910) společně s dalším hotelem, který se na Pražském předměstí nacházel, a to Hotel Holub. Pokrokový klub (1914) uvádí v Královéhradecké ročence jako majitele Hotelu Austria Hofbauera Aloise, kterému byla vydána hostinská živnost 18.7. 1907. Národní listy ze dne 1.2. 1908 obsahují článek, napsaný Grégrem (1908) oznamující otevření Hotelu Austria, z toho vyplývá, že hotel byl otevřen dne 2.2. 1908. Jednalo se o Hotel I. řádu a obsahoval Restauraci. Kavárnu i vinárnu a podle tohoto článku nabízel pokoje za poměrně nízké ceny. Výše zmíněný hotel holub dal podle Domečky a Sála (1928–1935) postavit Jindřich Schlöger v Nádražní ulici, ve kterém byla také kavárna. Co oba výše zmíněné hotely mají společné je to, že již neexistují. Dalším hotelem je Grandhotel Urban, dnes známý jako Hotel Grand. Jedná se o dílo architekta Jana Kotěry. Podle Památkovy katalog.cz (2015) stavební plány pocházejí z roku 1910 a stavba byla realizována v letech 1910–1911. Objekt je památkově chráněn od roku 1.11. 1990

Další hotely zmíněné prvním dodatku k adresáři král. Věnn. Města Hradce Králové (1911) jsou Hotel „Na Poště“, který vlastnil Válek V. a Hotel Černý Kůň, který v té době vlastnil Vocel Jan. Dále je zde zmíněn Hotel „U Zeleného Stromu“, který se nacházel na Malém náměstí a Hotel Merkur, který byl podle inzerátu údajně vybaven lázněmi v domě. Dalším významným hotelem je Hotel Černigov. Idnes (2021) uvádí, že jeho výstavba započala v roce 1968 podle návrhu architekta Jana Zídky a

slavnostně otevřen byl v roce 1975. V současné době spadá Hotel Černigov do vlastnictví společnosti CPI Hotels. Podle Idnes (2021) v roce 2016 byla plánovaná demolice Hotelu Černigov, ta ale doposud neproběhla. Podle Idnes (2021) se demolice protáhla do roku 2020, ale zatím k ní nedošlo kvůli pandemii onemocnění Covid-19. Dalším hotelem z této doby je Hotel Alessandria na Slezském předměstí podle Stavebnictví 3000 (2003) byl tento hotel otevřen v listopadu roku 1965 tehdy však sloužil jen jako ubytovna a až v roce 1976 byl zrekonstruován do současné podoby hotelu. Podle Stavebnictví 3000 (2003) patřila budova až do privatizace v roce 1992 do řetězců interhotelů ČEDOK.

8 Sportovní spolky v Hradci Králové

Město Hradec Králové zažívalo podle Hovorky (2011) podobně jako ostatní města podobného významu bouřlivý vývoj od druhé poloviny 19. století. Rozvoj hospodářství a zlepšující se komunikační dostupnost a propojenost českomoravského prostoru i zvyšující se národní sebevědomí české části obyvatel Rakousko-Uherska, se podle Hovorky (2011) odrazilo jak ve stavebním rozvoji měst, tak i v životě jejich obyvatel. Hovorka (2011) dále tvrdí, že tento obecný jev se nevyhnul ani Hradci Králové. Tehdy pevnostní město, jehož význam jako obranného vojenského bodu zcela dokonala prověřila Prusko-Rakouská válka roku 1866. Ta podle Hovorky (2011) prokázala zastaralost vojenského využívání pevnosti tohoto typu, tímto byl statut města jako pevnostního města zrušen a městu byl tak umožněn svobodný rozvoj do plochy bývalého pevnostního obvodu.

Hospodářský rozvoj a zvyšující se význam Hradce Králové, jako správního centra severovýchodní části Čech vedl podle Hovorky (2011) i k rozvoji politického a občanského spolkového života města. Hovorka (2011) dále uvádí, že pro celou zaznamenanou historii KČT v Hradci Králové je nutno považovat za tehdejší územní jednotku města jeho dnešní administrativní hranici. Městská předměstí i nejbližší sousední vesnice, které dnes tvoří město, neměla podle Hovorky (2011) v turistice samostatné uplatnění a vždy, po celou dobu existence KČT se považovala za součást klubové činnosti hradeckého odboru. Významné občanské (a do určité míry

nepolitické) spolky začali podle Hovorky (2011) vznikat ve městě od 70. let 19. století. Krom spolků hospodářských, vzdělávacích se velmi brzo uplatňuje aktivita občanstva i ve směru tělovýchovném (Hradecký sokol začal plně rozvíjet svou činnost roku 1868, KČT jeho vznik umístil do roku 1865). Od 90. let 19. století je podle Hovorky (2011) možno zaznamenat postupné zakládání dalších spolků tělovýchovné povahy. Hradecký Sokol se podle TJ Sokol Hradec Králové (2021) v roce 1866 skládal z 68 členů. Později v roce 1930 měla jednota podle TJ Sokol Hradec Králové (2021) při otevření sokolovny na Fugnerově, dnes Eliščině nábřeží již 1127 členů. TJ Sokol Hradec Králové (2021) dále uvádí, že měla jednota hned několik sportovních oddílů: atletický, nářad'ový, volejbalový, basketbalový, lyžařský, plavecký, turistický, tenisový, střelecký a také jezdecký. Podle Hovorky (2011) všechny zakládané spolky charakterizovala snaha o pěstování tzv. rekreační formy činnosti, v té době ještě bez výraznějších ambicí na získávání vrcholných sportovních výkonů a úspěchů.

Činnost turistického typu, stojící na pomezí mezi sportem a vlastivědným poznáváním, můžeme zaznamenat podle Hovorky (2011) hlavně v aktivitách hradeckého Sokola. Kromě běžných sokolských tělocvičných forem, podnikali podle Hovorky (2011) členové také sokolské výlety, které by se dali dnes nazvat pěšími pochody různé délky, většinou byly však kratší délky.

Turistický spolek, který se hlavně věnoval turistice byl ve městě podle Hovorky (2011) zakládán až koncem 19. století. Po založení a postupném rozvíjení aktivity českého, celonárodního Klubu českých turistů se v roce 1895 pokusilo podle Hovorky (2011) několik nadšenců založit královéhradecký odbor celostátního Klubu, avšak jejich snaha, po dvouleté existenci a díky nepochopení hradeckého občanstva zanikla bez větší odezvy. Hovorka (2011) dále tvrdí, že turistická činnost začala být institucionálně organizovaná až v roce 1911. Velký důraz byl podle Hovorky (2011) kladen na rozvoj turistiky v nedalekých Orlických horách, které zatím stály mimo zájem českých turistů v té době.

Již po svém založení se do odboru přihlásilo podle Hovorky (2011) až 80 zájemců, kteří se také zúčastnili prvního výletu odboru 25.11. 1911 z Opočna přes Přepychy, Dříznu a Křivice do Týniště n. Orli..

Postupné narůstání členské základny zastavila podle Hovorky (2011) 1. Světová válka. Hovorka uvádí, že v roce 1911 se v hradeckém odboru registrovalo podle 114 členů, v roce 1913 se registrovalo 130, kdežto v roce 1918 po skončení 1. světové války toto číslo činilo pouze 87 členů. Činnost odboru lze podle Hovorky (2011) hodnotit obdobně jako vývoj členské základny. Do vypuknutí války podle Hovorky (2011) zaměřoval odbor svou pozornost jednak na organizování výletů a na pomoc při zakládání odborů KČT v Podorlicích. Hovorka také uvádí, že v rámci své nosné myšlenky, zpřístupnění Orlických hor turistům, se snažil vybudovat turistickou chatu při jižním okraji Orlických hor, na Suchém vrchu. Toto snažení nemělo podle Hovorky (2011) kvůli odporu lichtensteinského panství odprodat vhodný pozemek požadovaný výsledek.

Konec 1. světové války a obnovení státní samostatnosti znamenal podle Hovorky (2011) zásadní přelom v životě všech obyvatel nově vzniklé Československé republiky. Poválečné nadšení ze vzniku republiky se podle Hovorky (2011) promítlo i do samotné činnosti KČT, který v prvním desetiletí samostatného státu zažíval největší rozmach ve své historii. Hovorka (2011) dále zmiňuje to, že počet zemí a územní rozloha státu, kterou tvořili historické země, Slovensko a Podkarpatská Rus, si vynutila jak změnu názvu. A tak se podle Hovorky (2011) z Klubu českých turistů stal Klub československých turistů, následovalo i nové územní členění ve formě organizačního rozdělení Klubu do žup. Tento proces byl završen v roce 1922 schválením nového Organizačního a jednacího řádu KČST. Hradecký odbor Klubu se podle Hovorky (2011) poměrně rychle vyrovnal se stagnací své činnosti během 1. světové války a úspěšně se také vypořádal s novými potřebami a úkoly. Kromě výstavy Masarykovy chaty 27.9. 1925 pořádal podle Hovorky (2011) odbor klubové výlety, mezi které se roku 1925 řadí i zahraniční čtyřdenní výlet do Lužice. Běžnou praxí byla podle Hovorky (2011) v té době přednášková činnost a krátké a jednodenní pěší výlety do hradeckého okolí, nejčastější cíle představovaly Hradecké lesy, Areál Bojiště 1866, Opočensko, Náchodsko a Babiččino údolí, Jičínsko, Český ráj

a na závěr Pardubicko. Tyto pěší výlety, které byly podle Hovorky (2011) také kombinovány s železniční dopravou do výchozího bodu výletu, byly otevřeny všem zájemcům z široké veřejnosti. Po 1. světové válce se podle Hovorky (2011) začali členové odboru věnovat jedné z prioritních činností Klubu, a to značení turistických cest. Na území Hradecka začala podle Hovorky (2011) značkářská činnost poměrně pozdě. Hovorka (2011) také uvádí, že až v roce 1922 byla odborem vyznačena modrá turistická značka z Hradce Králové do Borohrádku, odkud pokračovalo modré značení až do Orlických hor, k Masarykově chatě. Současně byla podle Hovorky (2011) vyznačena červená značka, vedoucí z Hradce Králové přes Třebechovice do centrální části Orlických hor, k Masarykově chatě. Hovorka (2011) tvrdí, že na přelomu 20. a 30. let 20. století byly proznačeny další cesty v Hradeckých lesích, stezka z Hradce na Kunětickou Horu a konečně proznačení areálu Bojiště 1866 turistickými značkami, prováděnými podle metodiky KČT. Turistické značení koncem 30. let pokrylo podle Hovorky (2011) všechna přitažlivá místa nejbližšího okolí Hradce Králové (Hradecké lesy, nivu Spojené Orlice, Bojiště 1866, Kunětickou Horu). Rozsah turisticky značených cest v prostoru Bojiště 1866, Hradeckých lesích a v údolní nivě Orlice názorně dokládají podle Hovorky (2011) mapy KČT vydávané v té době. Hovorka (2011) dále uvádí, že takto vzniklá síť značených turistických cest hradeckého okolí trvá, s menšími dílčími opravami až dodnes.

Činnost odboru, doposud zaměřená zejména na letní turistické aktivity, se podle Hovorky (2011) rozšířila i na zimní období. Na pokyn ústředí KČST se v roce 1929 ustavil Lyžařský a sánkařský kroužek odboru, později byl v roce 1931 přejmenován na Lyžaři KČST, odbor Hradec Králové. Při své činnosti podle Hovorky (2011) úzce spolupracoval se Ski klubem Hradec Králové. Hovorka (2011) dále uvádí, že v poměrně krátké době dosáhl značného pokroku v rámci propagace zimní turistiky v Orlických horách. Jedním z úspěchů bylo podle Hovorky (2011) uspořádání celostátního závodu Lyžařských hlídek KČST na okruhu u Masarykovy chaty v únoru roku 1934

Dalším novým oddílem hradeckého odboru, jehož počátky činnosti spadají do tohoto období byli podle Hovorky (2011) přátelé vodní turistiky, sdružení do

Vodního kroužku Orlice spolupracující s hradeckým Plaveckým klubem. Když velká vichřice v červenci 1929 zničila jejich loděnici, tak členové tohoto seskupení hledali možnost výstavby nové loděnice. Po dohodě s hradeckým odborem KČST přistoupili podle Hovorky (2011) r. 1931 do KČST a vytvořili vodní kroužek odboru. Hovorka (2011) také uvádí, že díky pochopení tehdejšího vedení města byl hradeckému odboru bezplatně pronajímán pozemek u Orlice na výstavbu loděnice. S její výstavbou bylo započato podle Hovorky (2011) ihned v roce 1931 a ještě téhož roku byla dokončena a uvedena do provozu. Činnost vodáků byla podle Hovorky (2011) i přes relativně malý počet členů značná. Kromě sjíždění jejich „mateřské“ řeky Orlice sjeli všechny vodácky významné řeky republiky (Vltava, Lužnice, Otava, Sázava, Labe a Váh) i některé zahraniční toky (Dunaj, Inn). Jejich iniciativou byl podle Hovorky (2011) konán distanční vodácký závod Týniště n. Orl. – Hradec Králové, dotovaný čtyřmi cenami a dvěma cenami pro vítěze, člena KČST, odboru Hradec Králové z obou kategorií.

KČST však nebyl podle Hovorky (2011) pouze úzce zaměřeným turistickým spolkem. Hovorka (2011) uvádí, že současně zastával místo významné společenské organizace, dbající o propagaci místa, kde působil. Nákladem hradeckého odboru, podpořeného finanční spoluúčastí ČSD., vytvořil hradecký člen Klubu, František Mařatka pro halu nově postaveného vlakového nádraží velkou plastickou mapu Orlických hor i Králického Sněžníku. Členové odboru rovněž podle Hovorky (2011) uplatňovali své místní i širší znalosti při popisu a propagaci historických památek města a jeho okolí. Úsilím a přičiněním členů hradeckého odboru byly podle Hovorky (2011) vydávány turistické mapy, průvodce pohlednice a propagační tiskoviny.

KČST zastával podle Hovorky (2011) v době 1. republiky ještě další a v tehdejší národnostním rozpoložení státu nezastupitelnou úlohu. Hovorka (2011) uvádí, že Podporoval život českých menšin a rozvoj české turistiky v národnostně převážně německém pohraničí českých zemí. Dále se Hovorka (2011) zmiňuje o tom, že při naplňování této úlohy, jejíž význam výrazně vzrůstal po Hitlerově uchvácení moci v sousedním Německu, nezůstával stranou ani hradecký odbor KČST. Hradečtí

turisté podle Hovorky (2011) také úzce spolupracovali s Národní jednotou severočeskou při zajištění českého školství na Čiháku i při udržení nemovitostí v rukou českých vlastníků (zakoupením nemovitostí v Českých Petrovicích a na Čiháku). Zajištěním českých turistických základen na samých hranicích republiky (Šerlich, Čihák, České Petrovice) se podle Hovorky (2011) zvýšil zájem a příliv české veřejnosti do této německy osídleného pohraničí. Druhá polovina 30. let 20. století byla podle Hovorky (2011) v historii odboru dobou nejvyššího rozmachu činností i vysoké prestiže odboru. V těch letech také disponoval odbor značným nemovitým jměním.

Důležitost i společenské uznání práce hradeckého odboru KČST se podle Hovorky (2011) odrazila v postavení odboru v rámci Orlické župy, jejíž sídlo bylo umístěno do Hradce Králové. Prestiž v politickém životě města Hradce Králové se podle Hovorky (2011) projevila nejen v přijetí čestného členství KČST, odboru Hradec Králové, některými významnými představiteli tehdejšího veřejného života (např. starostové města Hradec Králové JUDr. Ulrich, J.V.B, Pilnáček, ministr veřejných prací Ing. Jan Dostálek), tak i ve vzrůstajícím počtu členů odboru, přičemž historicky nejvyššího počtu členů dosáhl odbor v polovině 30 let 20. století.

Održení a zábor rozsáhlých území republiky na podzim 1938 i následná okupace zbytku českých zemí znamenal podle Hovorky (2011) těžké ztráty pro KČST. Územní ztráty těžce postihly majetek i činnost hradeckého odboru, který přišel o svoji roky budovanou, celou turistickou základnu v Orlických horách. Zároveň také podle Hovorky (2011) zaniklo po cele válečné období přirozené zázemí letní a zimní turistiky, protože území Orlických hor bylo odtrženo od republiky a začleněno do tzv. Sudet. V majetku odboru zůstala podle Hovorky (2011) pouze loděnice v Hradci Králové. Protektorátní poměry podle Hovorky (2011) neumožňovaly ani výraznější podporu českého turistického ruchu, takže činnost členů se musela omezovat jen na pořádání výletů a údržbu značení turistických cest. Nacistické rasové zákony, resp. pronásledování a vyvražďování židovské komunity pak podle Hovorky (2011) postihly i členy odboru židovské národnosti.

Konec 2. světové války a obnovení samostatnosti republiky znamenal podle Hovorky (2011) pro KČT plné obnovení jeho činnosti. Hovorka (2011) uvádí, že jeho výrazný rys působení, podpora českého živlu v německy mluvících částech republiky díky poválečnému nucenému vysídlení Němců ztratila svůj význam. Klub se, proto podle Hovorky (2011) zaměřil na plné zprovoznění všech svých chat, nalézajících se na odtrženém území a obnovu turistického značení na tomto území. Jako kompenzaci za válečné ztráty dostal podle Hovorky (2011) Klub krátce po válce právo, resp. povinnost, převzít do svého zajištění veškerý majetek německých turistických organizací (hotely, chaty, útulny a rozhledny). Tento pokyn byl podle Hovorky (2011) po několika měsících upraven rozhodnutím na základě, kterého se KČT stal národním správcem tohoto majetku s povinností jeho oprav, případně rekonstrukcí a zprovoznění pro potřeby turistiky. V organizačním členění Klubu se podle Hovorky (2011) plně obnovil systém žup 1. republiky s tím, že na Slovensku byla funkční KSTL, činnost turistů tak byla federalizována již od roku 1945.

Další úkoly Klubu zůstaly podle Hovorky (2011) obdobné jako tomu bylo před 2. světovou válkou, tedy značení cest, propagace turistiky a ochrana přírody a památek. V duchu tehdejší doby došlo podle Hovorky (2011) k postupné likvidaci demokratických principů 1. republiky a klub byl zapojován do tzv. „budovatelského“ programu vlády ČSR s úkolem tzv. „socializace turistiky a cestování“ a navazování užší spolupráce s Ústřední radou odborů a Svazem české mládeže.

Hovorka (2011) tvrdí, že hradecký odbor KČT se ihned po válce ujal jak svých chat, tak pokračoval ve značkářské činnosti. Omezil však podle Hovorky (2011) svoje vlastnické aktivity v Orlických horách, protože případné zajištění německého turistického majetku bylo záležitostí místních odborů a radikální změna národnostních poměrů republiky již nevyžadovala pokračovat v předválečném úsilí tohoto druhu. To se podle Hovorky (2011) projevilo i v provozu chat, protože Kašparova chata v Českých Petrovicích byla pronajata do užívání Sokolu Choceň a tím se dostala mimo vlastnickou sféru KČT.

Po konsolidaci své činnosti však podle Hovorky (2011) nastal dočasný zánik KČT, jehož délka se nakonec protáhla až do 40. let. Po únoru 1948 nastal podle Hovorky (2011) nevybíravý tlak na podřízení veškerého života pod dozor jediné politické strany KSČ. Hovorka (2011) uvádí, že tomuto nátlaku neodolalo ani vedení KČT jako celek. Snaha vedení KČT uchovat Klub jako samostatnou složku Národní fronty podle Hovorky (2011) neuspěla a 30.5. 1948 byl KČT spolu se svým veškerým majetkem začleněn do jediné tělovýchovné organizace Sokol, kde se ústředí KČT stalo turistickým ústředím Sokola. Organizační systém, včetně názvu tělovýchovné organizace se pak podle Hovorky (2011) měnil přes Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport na Československý svaz tělesné výchovy. Tento vývoj po únoru 1948 resp. organizační chaotické změny, ztráta Klubového majetku, ztráta možnosti samostatného jednání, likvidace demokratického politického i spolkového života a tvrdé zavádění komunistického totalitního systému vedlo podle Hovorky (2011) k ochabování aktivity členů a jejich nezájmu o aktivní turistickou práci.

Celostátní vývoj se podle Hovorky (2011) plně odrazil i v činnosti turistů v Hradci Králové. KČT jako takový zanikl a turistická činnost se podle Hovorky (2011) roztříštila do několika oddílů. Chaty odboru přešly podle Hovorky (2011) do vlastnictví jednotné tělovýchovy, loděnici převzal vodácký oddíl Sokola. Z někdejších klubových aktivit tak podle Hovorky (2011) zůstalo zachováno pořádání jedno i vícedenních výletů a údržba turistického značení. Funkci společensky uznávaného spolku sice žádný turistický oddíl zastávat nemohl, ale jednu ze základních činností turistiky, resp. značení turistických cest se podařilo udržet. Pěší, lyžařská a vysokohorská a ostatní turistické aktivity se podle Hovorky (2011) ve formách tehdejšího provádění a oceňování prováděly skupiny navzájem spřátelených zájemců pod hlavičkami několika TJ, přičemž v 80. letech 20. století mírně vzrůstal zájem o organizační zastřešení některé TJ, protože se pouze tímto způsobem zvětšovala možnost vycestování do tehdejší „západní“ Evropy.

Listopad 1989 přinesl celé zemi návrat demokratického systému a zásadní změnu života a samozřejmě i zásadní změnu společenského sdružování.

Královéhradecký odbor KČT podle Hovorky (2011) obnovil svoji činnost ještě roku 1990 a jádrem jeho obnovy se stal turistický oddíl při lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Ten si podle Hovorky (2011) vytkl za cíl obnovit v co největší možné míře aktivity předválečného hradeckého odboru a pokusit se svojí činností o obnovení předválečné vážnosti odboru mezi veřejností i představiteli města. Dalším velice důležitým krokem obnoveného odboru byla podle Hovorky (2011) snaha o restituci původního majetku odboru. Po nelehkém jednání bylo toto úsilí úspěšné v případě Masarykovy chaty a Čiháku a hradecké loděnice. Kašparova chata v Českých Petrovicích nebyla podle Hovorky (2011) vrácena a pro potřeby turistů tak byla definitivně ztracena.

Po obnově své činnosti se hradecký odbor, kromě správy a provozování svého majetku, zaměřil podle Hovorky (2011) na značkářskou činnost. O údržbu a značení 200 km značených pěších tras se podle Hovorky (2011) starali značkaři hradeckého obvodu, vedení okresním značkařem Otou Urbanem. Každým rokem podle Hovorky (2011) obnovili cca 50 km turistického značení. Ke značení je podle Hovorky (2011) potřeba 12 značkařů, více jak 300 hodin práce a finanční náklady se pohybovaly kolem 10 až 11 tisíců korun.

Významnou činností odbory bylo podle Hovorky (2011) pořádání pravidelných sobotních výletů do blízkého i vzdálenějšího okolí Hradce Králové. Tyto akce byly otevřeny široké veřejnosti. Hovorka (2011) tvrdí, že počet akcí postupně narůstal. Po obnovení činnosti KČT odboru Hradec Králové se podle Hovorky (2011) počet jeho členů pohyboval ke konci roku 2010 98 členů.

9 Přehled psaných průvodců po Hradci Králové

Vhodnost Hradce Králové jako destinace pro cestovní ruch dokládá také existence hned hrstky psaných průvodců, které vznikaly takřka od začátku 20. století. Jeden z těch nejstarší je psaný průvodce z pera Ludvíka Domečky s názvem „Průvodce po Hradci Králové a okolí: Výlety z Hradce Králové“ z roku 1910, ve kterém je stručně popsána historie města a poté čtenáře provádí Hradcem Králové od jeho centra až po oblasti Pouchova a Nového Hradce Králové. Město Hradec Králové je také

zmíněno v Průvodci po Československé republice z roku 1937 od autora Lázněvského Bohuslava. Konkrétně je v tomto průvodci zmíněn jeden konkrétní cíl, a to Hradecké bojiště, na kterém se odehrála bitva v roce 1866, která takřka zpečetila osud Hradecké pevnosti.

Další zmínka o Hradci Králové v kontextu psaných průvodců po Hradci Králové pochází z Archivního oddělení v Hradci Králové Státního oblastního archivu v Zámrsku z osobního fondu Karla Bárty, který se věnoval jak činnosti kronikářské tak i průvodcovské podle Státního oblastního archivu v Zámrsku je autorem průvodce po bojišti na Chlumu (bez data vydání), dále je autorem tištěného průvodce po Hradci Králové (1969), ve kterém provádí čtenáře po Hradci Králové a mimo to ještě zmiňuje některé osobnosti, které do Hradce Králové zavítali. Uvádí zde například Ludevíta Štúra, který byl jedním z nejvýznamnějších představitelů Slovenského Života v polovině 19. století. Do Hradce Králové podle Bárty (1969) zavítal v roce 1840. Karel Bárta je také autorem tištěného průvodce s názvem „Autokárové a pěší okruhy městem Hradec Králové“, který je, podobně jako průvodce po bojišti na Chlumu bez data.

Mezi novější tištěné průvodce po Hradci Králové patří „Hradec Králové: Umělecké památky ve městě na soutoku Labe a Orlice“ od autora Jiřího Maliny z roku 2003 a „Starý Hradec Králové dům od domu“ od Zdeňka Doubka z roku 2009.

Mezi ty zajímavější průvodce patří „Literární Průvodce Hradcem Králové“ od autora Jana Pěty z roku 2016, která zachycuje atmosféru kulturního života v Hradci Králové a provází své čtenáře jak historickým centrem města, tak i novějšími částmi města a představuje místa, která jsou spjata s literárními autory. Koneckonců historie města Hradce Králové je spjata se jmény několika autorů, například Bohuslava Balbína, Karla Čapka či Karla Jaromíra Erbena. Tento přehled není kompletní a jedná se pouze o průvodce, které byly k dispozici zdarma buď v tištěné či digitalizované podobě.

10 Současný Stav Cestovního ruchu

10.1 *Současný destinační management Hradce Králové*

V současné době je cestovní ruch městem Hradec Králové podle Hradec Králové (2021) zabezpečován odborem kultury, sportu a cestovního ruchu, který spadá pod Magistrát města Hradce Králové zabezpečuje prezentaci města v oblasti cestovního ruchu účastí na veletrzích a prezentačních akcích, inzercí v příslušných médiích (v časopisech, webových portálech, vydáváním reprezentačních a propagačních materiálů města).

Město Hradec Králové také vydává podle Hradec Králové (2021) magazín volného času Salon republiky a dále letáky, mapy a brožury pro různé cílové skupiny

Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu také podle Hradec Králové (2021) organizuje pravidelná setkání aktérů cestovního ruchu, zajišťuje i činnost Komise pro rozvoj cestovního ruchu rady města a ve spolupráci s Odborem památkové péče připravuje Dny Evropského kulturního dědictví. V oblasti cestovního ruchu dále průběžně aktualizují produkty „procházky městem“ což jsou čtyři procházkové okruhy po hradeckých mostech, hodinách a školách. Ve spolupráci s cyklokoordinátorem města spravuje webový portál cyklohradec.cz, který zajišťuje reprezentaci cyklodopravy a rozvoj cykloturistiky.

Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu dále podle Hradec Králové (2021) vykonává činnosti spojené s členstvím města v dobrovolných svazcích obcí Česká inspirace a Královská věnná města – organizace práce výkonných výborů, valných hromad, zpracování ekonomiky a realizace společných projektů. Organizuje setkávání a průběžnou komunikaci s aktéry cestovního ruchu. Spolupracuje také s destinačním managementem turistické oblasti Hradecko – jehož činnost převažuje v propagaci této turistické oblasti a její reprezentace v médiích. Vytváří katalog zajímavosti od těch přírodních, přes kulturní a technické. Poskytuje také na svém webu i kalendář akcí, které se každoročně v Hradci Králové konají. Dále odbor

kultury, sportu a cestovního ruchu podle Hradec Králové (2021) spolupracuje přímo s Královéhradeckým krajem.

V Hradci Králové se vyskytuje trh cestovního ruchu v podobě nabídky produktů cestovního ruchu. Tyto produkty zahrnují programy pro turisty v Bílé věži a procházkových okruhů městem. Hradec Králové má značný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu hlavně díky velkému množství kulturních a přírodních památek. Snaha propagace Hradce Králové samotného se objevila v posledních letech v podobě destinačního managementu Hradecko, které se snaží propagovat turistické cíle i přímo ve městě Hradci Králové. Současným navrhovaným projektem destinačního managementu Hradecko je „HRADECKO – destinace pro turistu 3. tisíciletí. Podle DM Hradecko (2021) tento projekt vychází z potřeby dále rozvíjet a koordinovat minulými úspěšnými projekty nastartované marketingové a koordinační aktivity v rámci turistické oblasti Hradecko. DM Hradecko (2021) dále uvádí, že impulsem pro zpracování dalšího projektového záměru byly jednak projekty „cílená prezentace a propagace Královéhradeckého kraje jako celku I. a II.“, které byly realizovány Královéhradeckým krajem na jeho území ve spolupráci s destinačními společnostmi jednotlivých turistických oblastí. Dalším impulsem byla podle DM Hradecko (2021) návaznost na projekt „Systém vzájemné propagace atraktivit turistické oblasti Hradecko“, který realizovalo město Hradec Králové za podpory SROP a následně poslední Hradeckou kulturní a vzdělávací společnosti realizovaný projekt „Hradecko – efektivní koordinace atraktivit v cestovním ruchu“, který byl podle DM Hradecko (2021) úspěšně ukončen v srpnu 2013. DM Hradecko (2021) uvádí, že navrhovaný projekt má za úkol rozšiřovat a podporovat povědomí o turistické oblasti Hradecko nejen v rámci Královéhradeckého kraje, tuzemska, ale dokonce i v zahraničí a podle DM Hradecko (2021) doplní turistickou nabídku odpovídající současným trendům cestování a požadavkům návštěvníků na území turistické oblasti Hradecko.

Projekt je podle DM Hradecko (2021) zaměřen na zavedení moderních informačních technologií v cestovním ruchu, na kvalitní marketing a propagaci, konkrétně se podle DM Hradecko (2021) jedná o mediální informační kampaň zacílenou na další

zviditelnění turistické oblasti Hradecko v rámci cestovního ruchu. Projekt má podle DM Hradecko (2021) za cíl mimo jiné i pokračovat ve stabilizaci destinačního managementu oblasti, který podle DM Hradecko (2021) zajistí rámec pro systematický rozvoj aktivit, naplňující trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu v turistické oblasti Hradecko, vycházející z potřeb oblasti. Výstupy projektu jsou podle DM Hradecko (2021) cíleny na tuzemskou, ale i zahraniční klientelu bez omezení věku s důrazem na rodiny s dětmi a turisty se zájmem o moderní technologie, dále na turisty zaměřené na poznávací turistiku, kulturu a aktivně prožitou dovolenou. DM Hradecko (2021) dále uvádí, že v rámci projektu je nadále zdůrazňováno partnerství mezi jednotlivými institucemi působícími v oblasti cestovního ruchu v rámci turistické oblasti a dále bude zhotovena mobilní aplikace pro turistickou oblast Hradecko. V rámci plnění projektu vzniknou podle DM Hradecko (2021) turistické produkty zaměřené na celosvětovou hru MUNZEE, prezentační DVD a videospot a zmapování, propagaci a navigaci zázemí pro rodiny s dětmi v turistických atraktivitách na Hradecku.

Vize projektu je podle DM Hradecko (2021) vytvořit z turistické oblasti Hradecko oblast pro turistu třetího tisíciletí za pomoci nejen kulturního architektonického a historického bohatství, ale i díky zavedení moderních komunikačních technologií v cestovním ruchu.

DM Hradecko (2021) dále uvádí, že globálním cílem projektu je na základě fungující partnerské sítě vytvořit ucelenou turistickou nabídku odpovídající požadavkům současných turistů a pokračovat v systematickém rozvoji aktivit, naplňující trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území turistické oblasti Hradecko. Mezi specifické cíle projektu patří podle DM Hradecko (2021) dále rozvíjet a upevňovat partnerskou síť na území turistické oblasti Hradecko, propagovat turistickou nabídku na území turistické oblasti Hradecko prostřednictvím nových informačních technologií, posunout stávající marketing turistické oblasti Hradecko na kvalitativně vyšší úroveň a v neposlední řadě vytvořit nabídku dalších turistických produktů v dané oblasti, které budou zaměřeny na vybrané formy cestovního ruchu a povedou ke zvýšení zájmu specifických cílových skupin.

10.2 *Profesní CR v Hradci Králové (kongresový, veletržní a jiné)*

Podle Kratochvíla (2012) má ve městě největší kongresovou a konferenční kapacitu Kongresové centrum Aldis. Příjemné prostředí kongresového centra se využívá pro konání reprezentativních kulturních i společenských akcí, jakými jsou kongresy, sympozia, výstavy, veletrhy, obchodní a kontraktační jednání, sjezdy, divadelní představení, koncerty a plesy. Objekt má maximálně využitelnou výstavní plochu 5000 m² s kapacitou největšího sálu 1230 míst. Celková kapacita pro jednání je až 3400 osob. Nevýhodou Kongresového centra Aldis je nedostatek restauračních prostor pro největší akce (řeší se zatím i formou stanů před kongresovou budovou) a především nedostatek parkovacích míst v bezprostředním okolí areálu. Určitou bariérou vůči nejvýznamnějším kongresovým kapacitám v Česku je i absence ubytování přímo v kongresovém areálu.

10.3 *Služby cestovního ruchu v Hradci Králové*

10.3.1 Ubytování a stravování

V Hradci Králové se nachází čtyři i pětihvězdičkové hotely, jejichž existence je podle Kratochvíla (2020) jedním ze základních faktorů, ovlivňující kongresovou turistiku. V tomto roce mohl Hradec Králové nabídnout až 3512 lůžek v 1490 pokojích. Kromě čtyř a pěti hvězdičkových hotelů se v Hradci Králové nachází hotely nižších kategorií řada penzionů a ubytoven. Dále podle Kratochvíla (2012) je Penzion Holata jako jediný certifikován v rámci Hotelstar Union. Pro kongresy většího rozsahu lze využít ubytování i v blízkém okolí, k tomuto se nabízí Pardubice. Stravovací možnosti jsou dostupné ve všech ubytovacích zařízeních. Kromě těchto možností nabízí Hradec Králové řadu restaurací, vináren, barů a dalších podobných zařízení. Podle koncepční studie cestovního ruchu pro město Hradec Králové realizované Ing. Petrem Kratochvílem v roce 2012 lze jen v historickém jádru města navštívit kolem 40 restaurací v různém rozmezí kvality.

10.3.2 Informační služby

Informační služby poskytují v Hradci Králové turistická informační centra, která má na starosti destinační management Hradecko na celkem dvou pobočkách, která jsou v současné době do odvolání uzavřena. Tyto pobočky jsou podle Turistického informačního centra (2020)

Turistické informační centrum na Eliščině nábřeží

- Eliščino nábřeží 626, 500 03 Hradec Králové
- +420 495 453 270 (vstupenky) / +420 495 433 052 (hromadná doprava)
- +420 727 827 947
- info@hkinfo.cz

Turistické informační centrum na hlavním vlakovém nádraží

- Riegrovo náměstí 914, 500 02 Hradec Králové

Krom oficiálních turistických informačních center lze využít informačních služeb jedné z několika cestovních kanceláří v Hradci Králové.

Počet TIC je podle koncepční studie cestovního ruchu pro město Hradec Králové realizované Ing. Petrem Kratochvílem v roce 2012 dostačující. Dále konstatuje, že otevírací doba je v rámci sezony nadstandartní v porovnání s ostatními městy.

Informační služby lze také využít v podobě následujících internetových stránek:

- www.hradecko.eu – oficiální web Destinačního managementu Hradecko, nabízí základní informace pro turisty včetně událostí ve městě a tipů na výletu
- www.hkinfo.cz - webové stránky TIC Hradec Králové
- www.hradeckralove.org - Obsahově podobné webu www.hradeckralove.cz, avšak má modernější design
- www.hradeckralove.cz – webové stránky provozované firmou INET-SERVICE.cz

10.4 **Statistiky cestovního ruchu v Hradci Králové**

Tato kapitola se věnuje analýze návštěvnosti pomocí statistik od Českého statistického úřadu (2012-2019) a Czechtourism (2020)

10.5 **Vývoj kapacit ubytovacích zařízení ve městě**

10.5.1 **Hromadná ubytovací zařízení**

Tabulka 1: Počet hromadných ubytovacích zařízení pro okres Hradec Králové

Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2012	55	1 490	3 512	530
2013	54	1 559	3 652	530
2014	48	1 436	3 367	530
2015	47	1 446	3 385	530
2016	44	1 427	3 311	560
2017	45	1 490	3 438	560
2018	49	1 437	3 428	600
2019	49	1 455	3 438	600

zdroj: Český statistický úřad (2012–2019)

Z tohoto grafu vyplývá, že v posledních letech došlo k výraznému úbytku ubytovacích zařízení na území Hradce Králové, ale nezdá se, že by tento úbytek nějak výrazně ovlivnil celkový počet pokojů a lůžek v posledních letech. Oproti ostatním ukazatelům se zdá, že místa pro stany a karavany naopak v průběhu let přibývala.

Hromadná ubytovací zařízení jsou podle Českého statistického úřadu definována jako zařízení s minimálně pěti samostatnými ubytovacími jednotkami (pokoji či apartmány) a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu tj. poskytující přechodné ubytování hostům (včetně dětí) za účelem dovolené, zájezdu, lázeňské péče, služební cesty, školení, kursu, kongresu, symposia, pobytu dětí ve škole

v přírodě, v letních a zimních táborech apod. Dále se hromadná ubytovací zařízení na následující kategorie: hotely *****, hotely ****, hotely ***, hotely **, hotely *, hotely garni, penziony, kempy, chatové osady, turistické ubytovny a na ostatní hromadná ubytovací zařízení jinde nespecifikovaná.

10.6 *Návštěvnost města Hradec Králové*

10.6.1 Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních

Tabulka 2: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních

Rok	Hosté Celkem	Rezidenti	Nerezidenti	Přenocování celkem	rezidenti	nerezidenti	Průměrný počet přenocování
2012	101 266	65 500	35 766	190 984	126 858	64 126	1,9
2013	107 371	72 392	34 979	212 740	144 204	68 536	2,0
2014	105 485	75 572	29 913	214 651	155 002	59 649	2,0
2015	111 314	80 198	31 116	229 063	163 900	65 163	2,1
2016	117 005	87 743	29 262	233 726	169 105	64 621	2,0
2017	114 642	83 508	31 134	244 573	166 945	77 628	2,1
2018	130 963	97 569	33 394	279 670	196 923	82 747	2,1
2019	128 105	93 767	34 338	255 784	187 045	68 739	2,0

Zdroj: Český statistický úřad (2012 – 2019)

Z této tabulky vyplývá, že se v průběhu let celkový počet hostů zvýšil, většinu z toho tvoří rezidenti, jejichž počet se zvýšil, naopak návštěvnost v řadách nerezidentů

zpočátku ubývala a byla na svém minimu v roce 2016, ale v posledních letech začala opět pomalu stoupat. Celkový počet přenocování se jako počet hostů zvyšoval v průběhu let, ale opět je zde patrná převaha rezidentů nad nerezidenty, u nerezidentů počet přenocování zdánlivě nenásleduje jakýkoliv trend (někdy klesá, někdy naopak stoupá, zatímco u rezidentů se počet přenocování rok co rok stabilně zvyšuje. Průměrný počet přenocování se pohybuje v průběhu let kolem dvou nocí s minimem 1,9 a maximem 2,1.

10.6.2 Profil návštěvníka Královéhradeckého regionu

Následující data pocházejí z dat regionální analýzy CzechTourism (2020). Tyto data vykreslují následující profil návštěvníka Královéhradeckého regionu. Jsou tvořeny ročními průměry z období 2018–2019

CzechTourism (2020) uvádí, že nejvyšší průměrnou útratu v Královéhradeckém kraji Představují zahraniční turisté (1 194 Kč a 843 Kč během cesty) a domácí turisté představují tu nejmenší (683 Kč). Z výletníků mají největší průměrnou útratu výletníci zahraniční, kteří zde průměrně utratí 1039 Kč za osobu za den a nejmenší průměrnou útratu za jednu osobu za den mají výletníci domácí, kteří zde utratí 788 Kč. V rámci přenocování představují nejvyšší počet domácí turisté (9 mil.). Dále co se výletních dnů týče opět vedou domácí výletníci se 4 miliony výletových dnů a nejmenší počet celkových výletových dnů představují zahraniční výletníci (626 tisíc).

Největší podíl návštěvníků Královéhradeckého kraje představují podle CzechTourism (2020) zahraniční turisté v podobě 30% celkové návštěvnosti (Top 5 zemí: Polsko Německo, Slovensko, Rakousko a Nizozemsko), po nich následují domácí turisté s 27 %, zahraniční výletníci s 22 % a nejmenší podíl na návštěvnosti mají domácí výletníci s pouhými 20 %. V rámci organizace nejvíce lidí podle CzechTourism (2020) cestuje do Královéhradeckého kraje 92 % domácích turistů a 98 % domácích výletníků individuálně. Toto procento je podobné i u zahraničních turistů a výletníků (88 % a 95 %). Podle CzechTourism (2020) pouze 9 %

zahraničních turistů a 2 % zahraničních výletníků přijíždí do královéhradeckého kraje s CK.

11 Shrnutí výsledků

Výsledky této bakalářské práce lze shrnout do následujících kategorií. V rámci bádání do historie cestovního ruchu města Hradce Králové bylo využito Sborníku k výročí 100 let v Hradci Králové Klubu Českých turistů, odbor Hradec Králové. Při bádání do historie města Hradce Králové samotného bylo využito knihy Hradec Králové z pera Radka Bláhy, Petra Grulichy, Romana Horkého et. al. Samotné studium historie cestovního ruchu v Hradci Králové mělo formu historického výzkumu metodou nepřímou, jelikož se jedná o jednotlivé střípky historie, které bylo potřeba poskládat tak, aby vznikl obraz o historii turismu v Hradci Králové. Pro tuto část práce bylo využito několik zdrojů, které se tímto tématem zabývaly. sborník Klubu Českých Turistů odbor Hradec Králové „100 let KČT v Hradci Králové“ a tištěné průvodce po Hradci Králové, konkrétně Výlety polodenní a jednodenní z Hradce Králové od Ludvíka Domečky a Průvodce po Hradci Králové a okolí – výlety z Hradce Králové od Ludvíka Domečky. Jako začátek turistiky V Hradci Králové by se dalo považovat zrušení Hradecké pevnosti. Rozvoj hospodářství a zlepšující se komunikační dostupnost a propojenost českomoravského prostoru i zvyšující se národní sebevědomí české části obyvatel Rakousko-Uherska, se odrazilo jak ve stavebním rozvoji měst, tak i v životě jejich obyvatel. Hradec Králové, tehdy pevnostní město, jehož význam jako obranného vojenského bodu zcela dokonala prověřila Prusko-Rakouská válka roku 1866. Tato válka perfektně prokázala bezúčelnost vojenského využívání pevnosti tohoto typu, tímto byl statut města jako pevnostního města zrušen a městu byl tak umožněn svobodný rozvoj do plochy bývalého pevnostního obvodu.

Po zrušení pevnosti se ve městě začali rozvíjet sportovní spolky tělovýchovné povahy, mezi kterými je snad nejvýznamnější právě Hradecký Sokol, který svou činnost začal plně rozvíjet v roce 1868, avšak jeho vznik umístil KČT do roku 1865. Činnost turistického typu, stojící na pomezí mezi sportem a vlastivědným poznáváním, můžeme zaznamenat hlavně v aktivitách hradeckého Sokola. Kromě běžných sokolských tělocvičných forem, podnikali členové také sokolské výlety, které by se daly dnes nazvat pěšími pochody různé délky, většinou byly však kratší délky. Turistický spolek, který se hlavně věnoval turistice byl ve městě zakládán až koncem 19. století. Po založení a postupném rozvíjení aktivity českého, celonárodního Klubu českých turistů se v roce 1895 pokusilo několik nadšenců založit královéhradecký odbor celostátního Klubu, avšak jejich snaha, po dvouleté existenci a díky nepochopení hradeckého občanstva zanikla bez větší odezvy. Turistická činnost začala být institucionálně organizovaná až v roce 1911. Velký důraz byl kladen na rozvoj turistiky v nedalekých Orlických horách, které zatím stály mimo zájem českých turistů v té době. Po 1. světové válce se začali členové hradeckého odboru KČT věnovat jedné z prioritních činností Klubu, a to značení turistických cest. V roce 1922 byla odborem vyznačena modrá turistická značka z Hradce Králové do Borohrádku, odkud pokračovalo modré značení až do Orlických hor, k Masarykově chatě. Současně byla vyznačena červená značka, vedoucí z Hradce Králové přes Třebechovice do centrální části Orlických hor, k Masarykově chatě. Na přelomu 20. a 30. let 20. století byly proznačeny další cesty v Hradeckých lesích, stezka z Hradce na Kunětickou Horu a konečně proznačení areálu Bojiště 1866 turistickými značkami, prováděnými podle metodiky KČT. Turistické značení koncem 30. let pokrylo všechna přitažlivá místa nejbližšího okolí Hradce Králové (Hradecké lesy, nivu Spojené Orlice, Bojiště 1866, Kunětickou Horu). Rozsah turisticky značených cest v prostoru Bojiště 1866, Hradeckých lesích a v údolní nivě Orlice názorně dokládají mapy KČT vydávané v té době. Takto vzniklá síť značených turistických cest hradeckého okolí trvá, s menšími dílčími opravami až dodnes.

Z dostupných informací nelze určit, kdy do Hradce Králové začali přijíždět turisté zahraniční. Vzhledem k tomu, že všechny tištěné průvodce po Hradci Králové z 20. století byly vydány pouze v češtině lze říct, že počet zahraničních turistů měl být v té

době poměrně nízký. Přesto Weiss a KČR (1937) zmiňují v Turistickém Hradečku následující informaci: *„Cizinecký a turistický ruch v Hradci Králové a horách Orlických. Letošní cestovní ruch velmi se vzpružil i v našem kraji. Zájezdy cizinců do Hradce Králové, hromadné i soukromé, vzrostly ze všech států evropských, jak bylo možné se přesvědčit z aut a autobusů všech možných cizozemských značek.“*

Město Hradec Králové má mnoho lokalizačních předpokladů, mezi tyto předpoklady patří konkrétněji ty nejstarší památky, většinou náboženského charakteru. Mezi takovéto památky patří Katedrální kostel sv. Ducha, Kostel Nanebevzetí Panny Marie či Kaple sv. Klimenta. Další složku lokalizačních předpokladů tvoří architektonické památky, mezi kterými jsou nejvýznamnější zbytky Hradecké pevnosti, Labská elektrárna – „Hučák“, Ulrichovo náměstí, Bílá věž, která je současně i dominantou města. Hradec Králové disponuje též řadou kulturních památek, mezi ty nejvýznamnější patří Klicperovo divadlo, které je též místem, kde se odehrávalo mnoho důležitých kulturních událostí v historii města. Další významnou kulturní památkou je Galerie moderního umění v Hradci Králové, která se zároveň řadí k nejnavštěvovanějším v republice. V roce 2010 se umístila na 16. místě jako nejnavštěvovanější v republice. Pochopitelně má i Hradec Králové co nabídnout v rámci sportovního vyžití, mezi ty nejvýznamnější sportovní cíle, patří Městské Lázně, ČPP Aréna Hradec Králové, Všesportovní stadion v Malšovicích, či Hradecký Sokol. Patří zde i také areál Stříbrného rybníku. Stojí také za zmínku, že Hradec Králové během let navštívilo několik významných návštěvníků. Z těch nejvýznamnějších stojí za zmínku návštěva papeže Jana Pavla II. Byla to podle jeho třetí a zároveň poslední návštěva. Nesla se v duchu oslav milénia od mučednické smrti svatého Vojtěcha, rodáka z Libice nad Cidlinou a patrona polské církve. Při mši svaté, kterou Jan Pavel II. Sloužil na zaplněném Velkém náměstí, promlouval především k mladým lidem

Realizační předpoklady cestovního ruchu v Hradci Králové jsou velmi dobré. Hradec Králové je a byl důležitým obchodním uzlem a je zde výborná dostupnost veřejnou dopravou, zejména železniční či autobusovou. Hradec Králové disponuje mimo jiné

i letišťem, které má do budoucna ambice na rozšíření svého provozu i na mezinárodní přepravu.

Dohledávání prvních hotelů v Hradci Králové se prokázalo být problematické z důvodu nízkého počtu písemných zdrojů na toto téma. Zmínky o hotelích v Hradci Králové z první poloviny 20. století obsahuje První dodatek k Adressáři kral. Věnn. města Hradce Králové: úplný adressář obce pražsko – předměstské, pošta: Hradec Králové II. z roku 1911. V tomto dokumentu se objevuje několik hotelů. Mezi tyto patří Hotel Austria, který byl otevřen roku 1908, Hotel Holub a Hotel „Na Poště“, Hotel Černý Kůň, který se měl nacházet na malém náměstí a Hotel Merkur, který byl podle dobového inzerátu vybaven lázněmi přímo v budově. Jeden z nejstarších hotelů, který se v nějaké podobě zachoval dodnes je Grandhotel Urban, který je dnes známý jako Hotel Grand. Budova Hotelu Grand je dílo velice pro Hradec Králové významného architekta Jana Kotěry. Stavba samotná se uskutečnila v letech 1910–1911. Mezi další významné Hotely patří Hotel Černigov přímo naproti budově hlavního železničního nádraží a Hotel Alessandria na Slezském předměstí.

U statistik cestovního ruchu v Hradci Králové se vyskytuje jeden základní problém a to, že se nerozlišují turisté od návštěvníků, kteří Hradec Králové navštěvují například pouze z obchodních důvodů a tyto statistiky jsou pouze orientačního charakteru a v případě profilu návštěvníka Královéhradeckého kraje je problém právě ten, že v jeho rámci neexistují data přímo jen pro Hradce Králové a i tato statistika je pouze jen orientačního charakteru

Vhodnost Hradce Králové jako destinace cestovního ruchu dokládá existence hned několik tištěných průvodců městem, které vznikaly takřka od začátku 19. století. Jeden z těch nejstarších je psaný průvodce z pera Ludvíka Domečky s názvem „Průvodce po Hradci Králové a okolí: Výlety z Hradce Králové“ z roku 1910, ve kterém je stručně popsána historie města a poté čtenáře provádí Hradcem Králové od jeho centra až po oblasti Pouchova a Nového Hradce Králové. Město Hradec Králové je také zmíněno v Průvodci po Československé republice z roku 1937 od autora Láznovského Bohuslava. Konkrétně je v tomto průvodci zmíněn jeden

konkrétní cíl, a to Hradecké bojiště, na kterém se odehrála bitva v roce 1866, která takřka zpečetila osud Hradecké pevnosti.

Další zmínka o Hradci Králové v kontextu psaných průvodců po Hradci Králové pochází z Archívního oddělení v Hradci Králové Státního oblastního archívu v Zámrsku z osobního fondu Karla Bárty, který je autorem průvodce po bojišti na Chlumu (bez data vydání), dále je autorem tištěného průvodce po Hradci Králové z roku 1969. Karel Bárta je také autorem tištěného průvodce s názvem „Autokárové a pěší okruhy městem Hradec Králové“, který je, podobně jako průvodce po bojišti na Chlumu bez data vydání.

Mezi novější tištěné průvodce po Hradci Králové patří „Hradec Králové: Umělecké památky ve městě na soutoku Labe a Orlice“ od autora Jiřího Maliny z roku 2003 a „Starý Hradec Králové dům od domu“ od Zdeňka Doubka z roku 2009.

Mezi ty zajímavější průvodce patří „Literární Průvodce Hradcem Králové“ od autora Jana Pěty z roku 2016, která zachycuje atmosféru kulturního života v Hradci Králové a provází své čtenáře jak historickým centrem města, tak i novějšími částmi města a představuje místa, která jsou spjata s literárními autory. Koneckonců historie města Hradce Králové je spjata se jmény několika autorů, například Bohuslava Balbína, Karla Čapka či Karla Jaromíra Erbena. Tento přehled není kompletní a jedná se pouze o průvodce, které byly k dispozici zdarma buď v tištěné či digitalizované podobě.

V Hradci Králové se vyskytuje trh cestovního ruchu v podobě nabídky produktů cestovního ruchu. Tyto produkty zahrnují programy pro turisty v Bílé věži a procházkových okruhů městem. Hradec Králové má značný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu hlavně díky velkému množství kulturních a přírodních památek. Snaha propagace Hradce Králové samotného se objevila v posledních letech v podobě destinačního managementu Hradecko, které se snaží propagovat turistické cíle i přímo ve městě Hradci Králové. Současným navrhovaným projektem destinačního managementu Hradecko je „HRADECKO – destinace pro turistu 3. tisíciletí. Tento projekt vychází z potřeby dále rozvíjet a koordinovat minulými

úspěšnými projekty nastartované marketingové a koordinační aktivity v rámci turistické oblasti Hradecko. Projekt je zaměřen na zavedení moderních informačních technologií v cestovním ruchu, na kvalitní marketing a propagaci, konkrétně se jedná o mediální informační kampaň zacílenou na další zviditelnění turistické oblasti Hradecko v rámci cestovního ruchu. Projekt má za cíl mimo jiné i i pokračovat ve stabilizaci destinačního managementu oblasti, který zajistí rámec pro systematický rozvoj aktivit, naplňující trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu v turistické oblasti Hradecko, vycházející z potřeb oblasti. Výstupy tohoto projektu jsou cíleny na tuzemskou, ale i zahraniční klientelu bez omezení věku s důrazem na rodiny s dětmi a turisty se zájmem o moderní technologie, dále na turisty zaměřené na poznávací turistiku, kulturu a aktivně prožitou dovolenou.

Vize projektu je transformovat turistickou oblast Hradecko oblast pro turistu třetího tisíciletí za pomoci nejen kulturního architektonického a historického bohatství, ale i díky zavedení moderních komunikačních technologií v cestovním ruchu. Globálním cílem projektu je na základě fungující partnerské sítě vytvořit ucelenou turistickou nabídku odpovídající požadavkům současných turistů a pokračovat v systematickém rozvoji aktivit, naplňující trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu na území turistické oblasti Hradecko. Mezi specifické cíle projektu je zařazeno: další rozvoj a upevňování partnerské sítě na území turistické oblasti Hradecko, propagování turistické nabídky na území turistické oblasti Hradecko prostřednictvím nových informačních technologií, posunutí stávajícího marketingu turistické oblasti Hradecko na kvalitativně vyšší úroveň a v neposlední řadě se jedná o vytváření nabídky dalších turistických produktů v dané oblasti, které budou zaměřeny na vybrané formy cestovního ruchu a povedou ke zvýšení zájmu specifických cílových skupin.

12 Závěry a doporučení

Při zpracování této bakalářské práce byl splněn její hlavní cíl, který byl stanoven jako poskládání obrazu o historii turismu v katastrální oblasti města Hradce Králové pomocí literárních i internetových zdrojů. Tohoto cíle bylo dosaženo pomocí představení historie lokalizačních předpokladů a realizačních předpokladů pro rozvoj turismu. Pro rozbor lokalizačních předpokladů byly zvoleny všechny významnější památky ve městě, které hrají roli v cestovním ruchu ať už tím, že se jedná o památky spojené s nějakým produktem cestovního ruchu, nebo se jedná o památky spojené s kulturním děním, či o architektonicky významné památky.

Kapitola věnovaná realizačním předpokladům se zabývá historií dopravní infrastruktury, která je pro realizaci organizovaného turismu velice důležitá. Tato kapitola je tedy věnovaná historii veřejné dopravy v Hradci Králové, historii dopravního podniku v Hradci Králové, historii hradeckého vlakového nádraží i autobusového terminálu a historii hradeckého letiště. Posledním prvkem kapitoly věnované realizačním předpokladům představuje historie hotelů v Hradci Králové, tento seznam je však nekompletní a obsahuje pouze hotely zmíněné ve zdrojích, které byly volně dostupné. Dále se bakalářská práce zabývá historií sportovních spolků, které se zasloužily o rozvoj turistických aktivit v Hradci Králové a v případě hradeckého odboru Klubu Českých Turistů se zasloužily například i o turistické značení na území města. Poslední část práce se zabývá současným stavem turismu ve městě, včetně služeb CR a destinačním managementem v Hradci Králové. Součástí této podkapitoly jsou i statistiky cestovního ruchu, ale vzhledem k jejich charakteru mají v této práci roli pouze orientační.

Tyto statistiky totiž nerozlišují mezi turisty a například lidmi, kteří jsou zde na služební cestě. Mezi další cíle práce patřila analýza již zmíněných předpokladů pro rozvoj turismu a bádání do sportovních spolků, které měly vliv na rozvoj turismu v Hradci Králové. Výzkum nastíněný v bakalářské práci by se dal ještě rozšířit o další publikace, které se zabývají cestovním ruchem v Hradci Králové, kterých existuje poměrně velké množství, dále by bylo vhodné, kdyby statistiky ohledně cestovního

ruchu rozlišovaly mezi turisty a ostatními lidmi, co v městě přespávají, avšak nejsou v Hradci Králové proto, aby provozovali turistiku.

13 Seznam zdrojů

- [1] BARTOŠKA Josef, Počátky Hradecké Hvězdárny, Povětroň 5/2002, ročník 10, Astronomická společnost v Hradci Králové 5.10. 2002, ISSN 1213-659X
- [2] BÍNA Jan. Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2010 [Online]. [cit. 18.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovni ruch/potencialCR/PotencialCR-text.pdf>
- [3] BLÁHA, Radek a Jiří SLAVÍK. Hrad v Hradci Králové. Hradec Králové: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, 2020. ISBN isbn:978-80-87686-39-3.
- [4] BLÁHA, Radek, Petr GRULICH, Roman HORKÝ, et al. Hradec Králové. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-504-8.
- [5] Czechtourism. Profil návštěvníka 2018 – 2019: Královéhradecký kraj. [Online]. zveřejněno 11.11. 2020. [cit. 28.1. 2021]. dostupné z: <https://tourdata.cz/regionalni-reporty/regionalni-analyza-2018-2019-kralovehradecky-kraj/>
- [6] Český statistický úřad. Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. [Online]. 2019. [cit. 22.1. 2021]. dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU03a&z=T&f=TABULKA&skupId=1330&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E501_null_&katalog=31743&pvo=CRU03a&str=v288&u=v288_VUZEMI_101_40568
- [7] Český statistický úřad. Kapacity hromadných ubytovacích zařízení za vybrané území. [Online]. 2019. [cit. 22. 1. 2021]. dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E501_null_&katalog=31742&str=v1306&v=v1339_KAT_154_1&u=v1306_VUZEMI_43_569810#w=
- [8] Český statistický úřad. Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle obcí k 1.1. 2020 [Online]. 2020. [cit. 18.3. 2021]. dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11264/17852776/obyv_1_1_2020.xlsx/4dddbda6-fe0a-4af3-9d80-737cc282afb0?version=1.1
- [9] Databáze českého amatérského divadla. Divadlo DRAK. [Online]. Hradec Králové. . [cit. 28.7. 2021]. dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=organizace&id=948>

- [10] Destinační management Hradecko. Hradecko – destinace pro 3. tisíciletí. [Online]. Hradec Králové. [cit. 13.8. 2021]. dostupné z: <https://www.hradecko.eu/cs/o-nas/projekt>
- [11] DOMEČKA, Ludvík a František Ladislav SÁL. Královéhradecko, 1. dílu 1.-3. část: Místopis soudního okresu královéhradeckého. V Hradci Králové: Vydal Sbor pro zpracování a vydání monografie Královéhradecka, 1928-1935. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:ea818915-f73a-421f-8b5f-e2ad4d292e1b>
- [12] DOMEČKA, Ludvík. Průvodce po Hradci Králové a okolí: výlety z Hradce Králové. V Hradci Králové: Východočeské knihkupectví B.E. Tolmana, 1910. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:53eaa660-6e07-4425-bc3c-02d53171039d>
- [13] FC Hradec Králové. Základní Informace. [Online]. Hradec Králové. [cit. 26.7. 2021]. dostupné z: <https://www.fchk.cz/zobraz.asp?t=stadion-zakladni-informace>
- [14] Galerie moderního umění. Historie galerie. [Online]. Hradec Králové. [cit. 16.7. 2021]. dostupné z: <https://www.galeriehk.cz/gmu/o-galerii/>
- [15] Holeček Vít. Vývoj letiště HK. [Online]. Hradec Králové 2011. [cit. 20.6. 2021]. dostupné z: <https://sites.google.com/site/obecvekose/vyvoj-letiste>
- [16] HOVORKA Václav, Klub českých turistů. 100 let odboru Hradec Králové [Online]. Hradec Králové 2011. počet stran 20, dostupné z <https://kcthradeckralove.estranky.cz/fotoalbum/rok-2010/sbornik-k-vyroci-100-let-kct-v-hradci-kralove/>
- [17] Hradec Králové. III. Procházkový okruh „Pevnost“ [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 12.4. 2013. [cit. 20.7. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/iii-prochazkovy-okruh-pevnost/d-50370>
- [18] Hradec Králové. Slavnostní otevření bílé věže. [Online]. Hradec Králové. [cit. 22.7. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/slavnostni-otvreni-bile-veze/d-49856>
- [19] Hradec Králové. Bílá věž [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 2.1. 2012. [cit.20.4. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/bila-vez/d-55313>
- [20] Hradec Králové. Bílá věž v Hradci Králové se po opravě otevře 23. května. [Online]. Hradec Králové 2015. zveřejněno 13.5. 2015 [cit. 22.3. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/bila-vez-v-hradci-kralove-se-po-oprave-otevre-23-kvetna/d-47290>
- [21] Hradec Králové. Cestovní ruch. [Online]. Hradec Králové. 2021 [cit. 25.1. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/cestovni-ruch/ms-20830/p1=20830>

- [22] Hradec Králové. Kaple sv. Klimenta [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 2.1. 2012. [cit. 20.4. 2021] dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/kaple-sv-klimenta/d-55315>
- [23] Hradec Králové. Katedrální kostel sv. Ducha [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 2.1. 2012. [cit. 20.4. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/katedralni-kostel-sv-ducha/d-55312>
- [24] Hradec Králové. Kostel Nanebevzetí Panny Marie [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 2.1. 2012. [cit. 20.4. 2021] dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/kostel-nanebevzeti-panny-marie/d-55314>
- [25] Hradec Králové. Labská elektrárna – „Hučák [Online]. Hradec Králové 2012. zveřejněno 16.1. 2012. [cit. 20.4. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/labska-elektrarna-hucak/d-55321>
- [26] Hradec Králové. Mapa – hranice KMS [Online]. Hradec Králové 2009. zveřejněno 24.10.2009. dostupné z: https://www.hradeckralove.org/assets/File.ashx?id_org=4687&id_dokumenty=61976
- [27] Hradec Králové. Základní informace o městě [Online]. Hradec Králové 2021. [cit. 20.4. 2021]. dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/zakladni-informace-o-meste/ms-1150/p1=1150>
- [28] Hradecký deník. Před dvaceti lety navštívil Hradec papež Jan Pavel II. . [Online] Hradec Králové (2017). [cit. 26.7. 2021]. dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/pred-dvaceti-lety-navstivil-hradec-papez-jan-pavel-ii-20170426.html
- [29] Hradeckým Krajem. Klicperovo divadlo. [Online]. Hradec Králové. [cit. 25.7. 2021]. dostupné z: <http://www.hradeckymkrajem.cz/kraj/hk/klicperovo-divadlo>
- [30] HROCH, Miroslav. Úvod do studia dějepisu. Praha: SPN, 1985. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a079fe90-c7af-11e2-ada5-005056825209>
- [31] CHMELÍK Jaromír. Rekonstrukce Bílé věže Hradec Králové [Online]. Hradec Králové. [cit. 18.6. 2021]. dostupné z: <https://www.architektichmelik.cz/rekonstrukce-bile-veze-hradec-kralove>
- [32] iDnes. Díky krizi hotel Černigov dosud stojí, developer nový projekt rozvažuje. [Online]. Hradec Králové 2020. [cit. 29.7. 2021]. dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/kralovehradecky-hradec-cpi-hotel-cernigov-demolice-stavba-rieger-plaza-projekt.A201201_583564_hradec-zpravy_tuu

- [33] Královéhradecký architektonický manuál. Sokolovna. [Online]. Hradec Králové. [cit. 26.7. 2021]. dostupné z: <https://kam.hradcekralove.cz/objekt/14-sokolovna>
- [34] Královéhradecký kraj. Ulrichovo náměstí [Online]. Hradec Králové . [cit. 20.6. 2021]. dostupné z: <https://www.hkregion.cz/dr-cs/103476-ulrichovo-namesti.html>
- [35] KRATOCHVÍL Petr. Koncepční studie cestovního ruchu pro město Hradec Králové [Online]. Hradec Králové 2012 [cit. 20.1. 2021]. dostupné z: https://www.hradcekralove.org/assets/File.ashx?id_org=4687&id_dokumenty=63108
- [36] MERKL Michal, hrad Hradec Králové [Online]. 2003, [cit. 1. 7. 2021], dostupné z: <https://www.hrady.cz/hrad-hradec-kralove>
- [37] Mountfield HK. Informace o stadionu. [Online]. Hradec Králové. [cit. 26.7. 2021]. dostupné z: <https://www.mountfieldhk.cz/zobraz.asp?id=stadion-informace>
- [38] Muzeum východních Čech v Hradci Králové. Historie muzea. [Online]. Hradec Králové. [cit. 18.7. 2021]. dostupné z: <https://www.muzeumhk.cz/muzeum/historie-muzea-strucne.html>
- [39] Národní listy. Praha: Julius Grégr, 1.2.1908, 48(31, odpolední vydání). ISSN 1214-1240. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:9bd386e0-77fb-11dc-928f-000d606f5dc6>
- [40] Národní památkový ústav. Památkový katalog. Hotel Grand [Online]. 2015. [cit.22.3. 2021]. dostupné na: <https://pamatkovykatalog.cz/hotel-labska-a-grand-12570554>
- [41] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. [Praha]: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.
- [42] PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.
- [43] PĚTA, Jan. *Literární průvodce Hradcem Králové*. Hradec Králové: Knihovna města Hradce Králové, 2016. ISBN 978-80-85059-49-6.
- [44] První dodatek k Adressáři král. věnn. města Hradce Králové: úplný adressář obce pražsko-předměstské, pošta: Hradec Králové II. Hradec Králové, 1911. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:60cf39f8-a59a-4974-a493-74a142d2cac9>
- [45] REZKOVÁ, Helena, Daniel DITRYCH, Martin PROUZA, Ladislav PODIVÍN, Jitka JANUŠOVÁ, Jiří HLADKÝ, Jaroslav HRŮZA a Zdeněk DOUBEK. *Historie městské hromadné dopravy v Hradci Králové 1928-2020*.

Druhé rozšířené vydání. Vlkov: Helena Rezková, 2020. ISBN 978-80-88182-15-3.

[46] Skupina ČEZ. O Hradecké informační centrum na hučáku je velký zájem [Online] Hradec Králové 2014. [cit. 15.7. 2021]. dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/o-hradecke-informacni-centrum-na-hucaku-je-velky-zajem-48255>

[47] SRP, Zdeněk. *Příběh hradeckého nádraží*. Hradec Králové: Garamon, 2000. ISBN 80-902593-3-2.

[48] Státní oblastní archiv v Zámrsku. Bárta Karel – osobní fond. Inventární č. 94. Bitva na Chlumu. Hradec Králové bez data

[49] Státní oblastní archiv v Zámrsku. Bárta Karel – osobní fond. Inventární č. 117. Autokárové a pěší okruhy městem Hradec Králové. Hradec Králové bez data

[50] Státní oblastní archiv v Zámrsku. Bárta Karel – osobní fond. Inventární č. 91. Hradec Králové. Hradec Králové 1969.

[51] Stavebnictví 3000. Hotel Alessandria mění svou tvář. [Online]. Hradec Králové 2003. [cit. 28.7. 2021]. dostupné z: <https://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/hotel-alessandria-meni-svou-tvar>

[52] TJ Sokol Hradec Králové. Historie tělocvičné jednoty. [Online]. Hradec Králové. [cit. 13.8. 2021]. dostupné z: <http://www.atletikahk.cz/o-oddilu/historie-oddilu/historie-telocvicne-jednoty-sokol-hradec-kralove/>

[53] Turistické informační centrum. Kontakty [Online]. Hradec Králové 2020. [cit. 22.1. 2021]. dostupné z: <https://hkinfo.cz/cs/kontakty.html>

[54] Turistický Hradeček: odbor Hradec Králové. Hradec Králové: WEISS Gustav, Klub československých turistů, 10.1937, 2(3). Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:b66aad3b-3547-4ddc-9bef-b0a39bc2fc33>

[55] Veronika Volejníková. Hradecké lázně byly před 80 lety unikát, dnes slaví výročí. [Online]. Hradec Králové 2013. [cit. 19.7. 2021]. dostupné z: <https://zpravy.hradeckralove.cz/hradecke-lazne-byly-pred-80-lety-unikat-dnes-slavi-vyroci-14010/>

[56] World Tourism Organization. UNWTO Tourism Definitions [Online]. UNWTO 2019, E-ISBN: 978-92-844-2085-8, dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284420858>

[57] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

14 Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1: Mapa Hradce Králové 7

Obrázek 2 – Plakát ke slavnostnímu otevření Bílé věže, zdroj: Hradec Králové(2021)
.....24

Tabulka 1: Počet hromadných ubytovacích zařízení pro okres Hradec Králové61

Tabulka 2: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních.....62

15 Přílohy

Zadání bakalářské práce

Autor: Andrea Šrámků

Studium: I1700242

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Název bakalářské práce: Historie turismu v Hradci Králové

Název bakalářské práce AJ: History of tourism in Hradec Králové

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl práce: Analýza historie turismu v destinaci Hradec Králové

Osnova:

1. Anotace
2. Úvod
3. Metodika
 - Literární rešerše
 - Geografické vymezení
 - Představení území destinace
4. Teoretická východiska
 - Životní cyklus destinace
 - Ujasnění pojmů návštěvník x turista
 - Předpoklady vzniku cr
 - Lokalizační a realizační předpoklady destinace
5. Praktická část
 - Historie turismu Hradce Králové před 20. stoletím
 - Historie turismu Hradce Králové ve 20. století a před první světovou válkou
 - Historie turismu Hradce Králové v období meziválečném
 - Historie turismu Hradce Králové v období druhé světové války až do současnosti
 - Analýza současného stavu turismu v Hradci Králové - doplněno o dotazníky a rozhovory s vedoucími destinačního managementu v Hradci Králové
6. Shrnutí a diskuze výsledků
7. Závěr

- Vybrané fondy Státního okresního archivu Hradec Králové - práce Karla Bárty a historické statistiky ohledně cestovního ruchu v Hradci Králové - Vybrané kapitoly časopisu Ratibor zaměřující se na turismus v Hradci Králové - SIMON, Josef. 50 let trvání Spolku pro udržování válečných památek na bojišti královéhradeckém z roku 1866. Hradec Králové: Spolek pro udržování válečných památek, 1939. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:900023d1-366d-4918-af37-19970a355cc7> -VOLF, Josef. Vzpomínky na válku roku 1866: (zároveň průvodce po bojišti královéhradeckém). V Praze: Novina, 1934. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:c8df102d-192d-419b-aa53-84db6e7195fc> -DOMEČKA, Ludvík. Průvodce po Hradci Králové a okolí: výlety z Hradce Králové. V Hradci Králové: Východočeské knihtiskectví B.E. Tolmana, 1910. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:53eaa660-6e07-4425-bc3c-02d53171039d> -DOMEČKA, Ludvík. Výlety polodenní a jednodenní z Hradce Králové. V Hradci Králové: Tiskem a nákladem Bratří Peřinů, 1911. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:36f77d3e-ae80-499c-8eb6-3b6ecc3ce9b0> -HALÍK, Tomáš. Průvodce po Kuksu a Betlemě: (4 obrázky). Dvůr Králové nad Labem: Vlastním nákladem, 1929. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:6382ce3e-ff16-47ae-a78c-166a1618ac1b> -SIMON, Josef. Orientační plán města Hradce Králové. Hradec Králové: [s.n.], 1947. Dostupné také z: <https://kramerius.svkhk.cz/uuid/uuid:61ee2695-f99f-4512-a4dd-9b22bf060344> -Weby destinačního managementu HK (www.hradecko.eu, www.ic-hk.cz)

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Oponent: RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2020

Příloha 1: zadání bakalářské práce